

BOLD
THINKERS
DRIVING
REAL-WORLD
IMPACT

Звіт за фазою 4 проєкту UA2002 «Економічна трансформація Донбасу»

**Звіт про варіанти державної політики,
ключові показники та дорожню мапу їх
виконання у Стратегії економічного розвитку
Донецької та Луганської областей**

*Report on short-listed policy options and KPIs,
and a roadmap for the implementation of the Strategy
(including GESI consideration)*

20 березня 2021 рік

Зміст

Головне	6
1 Напрямок «Удосконалення інституційно-фінансових інструментів та регуляторної політики»	7
1.1 Ініціатива: «Створення сприятливого бізнес-клімату»	7
1.1.1 Захід: Запуск системи страхування військово-політичних ризиків в регіоні	7
1.1.2 Захід: Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва	9
1.1.3 Захід: Забезпечення доступу до програм фінансування в тому числі міжнародних	11
1.1.4 Захід: Адаптація програми державної підтримки інвестиційних проектів із значними інвестиціями до умов регіону	13
1.1.5 Захід: Прискорення та зниження вартості підключення до мереж	15
1.1.6 Захід: Розумна дерегуляція та обмеження інспекційної діяльності	16
1.2 Ініціатива: «Фінансування та податкове стимулювання»	17
1.2.1 Захід: Створення Консорціумного фонду	17
1.2.2 Захід: Зміна розщеплення ПДФО для територій, прилеглих до лінії розмежування	18
1.2.3 Захід: Введення прискореної амортизації як податкового стимулювання інвестицій	20
1.2.4 Захід: Збільшення бюджетів участі та запровадження їх у всіх територіальних громадах Донецької та Луганської областей	21
2 Напрямок: «Розвиток реального сектору економіки, індустріалізація та інноваційний розвиток»	23
2.1 Ініціатива: «Розвиток ланцюжків вартості у промисловому виробництві»	23
2.1.1 Захід: Адаптування загальнодержавних та місцевих інструментів підтримки для створення та відновлення ланцюжків вартості	23

2.1.2	<u>Захід</u> : Технічна підтримка зовнішньоекономічної діяльності	26
2.1.3	<u>Захід</u> : Розвиток індустріальних парків	27
2.2	Ініціатива: «Розвиток сучасного сільського господарства»	29
2.2.1	<u>Захід</u> : Відновлення та/або розбудова системи зрошення та меліоративних каналів	29
2.2.2	<u>Захід</u> : Розмінування територій та вирішення питання із правовим статусом ділянок під фортифікаційними спорудами	30
2.2.3	<u>Захід</u> : Розширення програми державної підтримки розвитку сільського господарства та переробної промисловості	31
2.2.4	<u>Захід</u> : Відновлення сільськогосподарської інфраструктури	33
3	Напрямок: «Розбудова критичної інфраструктури та логістики»	35
3.1	Ініціатива: «Відновлення та розвиток енергетики»	35
3.1.1	<u>Захід</u> : Відновлення пошкодженого обладнання та ліквідація вузьких місць у передачі електроенергії	35
3.1.2	<u>Захід</u> : Стимулювання виробництва електроенергії з відновлюваних джерел	37
3.1.3	<u>Захід</u> : Трансформація вугільних регіонів та пом'якшення її соціальних наслідків	38
3.1.4	<u>Захід</u> : Запуск видобутку природного газу на Юзівській ділянці у Донецькій області та видобуток метану з вугільних пластів	40
3.2	Ініціатива: «Створення сучасної транспортної інфраструктури»	41
3.2.1	<u>Захід</u> : Відновлення автошляхів регіону, створення автомобільного коридору «Маріуполь – Северодонецьк», ліквідація «вузьких місць» в аграрній логістиці	41
3.2.2	<u>Захід</u> : Будівництво та модернізація ключових гілок залізниці у Луганській та Донецькій областях	42

3.2.	<u>Захід</u> : Реформа системи приміського залізничного сполучення	44
3		
3.2.	<u>Захід</u> : Відновлення авіасполучення	45
4		
3.2.	<u>Захід</u> : Розвиток Маріупольського морського порту	46
5		
3.2.	<u>Захід</u> : Забезпечення всеосяжного доступу до широкосмугового інтернету	47
6		
4	Напрямок: «Формування регіонального ринку праці»	50
4.1	Ініціатива: «Сприяння розвитку людського капіталу»	50
4.1.	<u>Захід</u> : Розширення ваучерних програм на навчання дорослих	51
1		
4.1.	<u>Захід</u> : Переведення програм перепідготовки безробітних для потреб роботодавців на засади кооперації держави та бізнесу	52
2		
4.1.	<u>Захід</u> : Врахування Державною службою зайнятості можливостей для трудової мобільності та дистанційної роботи	53
3		
4.1.	<u>Захід</u> : Впровадження нових форм трудових відносин для підвищення гнучкості ринку праці та детінізації економіки	54
4		
4.1.	<u>Захід</u> : Запровадження дуальної форми освіти у закладах ППТО, ФПО та ВО регіону	55
5		
4.1.	<u>Захід</u> : Впровадження уроків підприємництва з початкової школи	57
6		
4.2	Ініціатива: «Підвищення якості життя людей»	59
4.2.	<u>Захід</u> : Запровадження низки ініціатив, покликаних підвищити рівень безпеки в регіоні	59
1		
4.2.	<u>Захід</u> : Комплекс заходів з підвищення якості та енергоефективності старого житлового фонду та комунальних мереж	61
2		
4.2.	<u>Захід</u> : Забезпечення якісною питною водою населення Донецької та Луганської області	63
3		

4.2.	<u>Захід</u> : Доступність спроможних мереж надання медичних, освітніх, адміністративних та соціальних послуг у громадах на лінії розмежування та прикордонних з РФ територіях	65
4		
4.2.	<u>Захід</u> : Будівництво Луганської та Донецької обласних клінічних лікарень	66
5		
4.2.	<u>Захід</u> : Сприяння розвитку туристичного потенціалу регіону	68
6		
4.2.	<u>Захід</u> : Створення спортивних та креативних просторів розвитку молоді	69
7		
4.2.	<u>Захід</u> : Розбудова ефективного врядування та форм прямої демократії в громадах Донецької та Луганської областей	71
8		
4.3	Ініціатива: «Покращення якості довкілля»	73
4.3.	<u>Захід</u> : Розробка та впровадження планів сталої міської мобільності	73
1		
4.3.	<u>Захід</u> : Розбудова регіональних систем моніторингу довкілля	74
2		
4.3.	<u>Захід</u> : Переробка та утилізація промислових та побутових відходів	75
3		
4.3.	<u>Захід</u> : Адаптація до зміни клімату та пом'якшення його наслідків, зменшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел	76
4		
4.3.	<u>Захід</u> : Підтримка рівня та очищення шахтних вод	76
5		
5	Дорожня карта реалізації ініціатив та заходів	78
	Окремий додаток до документу	
6	Інституційна система управління територією пріоритетного розвитку	79
6.1	<u>Основні</u> засади функціонування території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях	79
6.2	<u>Державне</u> управління територією перспективного розвитку	84
	Додаток	116

Головне

Відновлення територіальної цілісності країни, деокупація та реінтеграція тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях - ключова стратегічна задача, що стоїть перед Україною. Розбудова нової сучасної конкурентоспроможної економіки на сході країни та створення додаткового поштовху для розвитку Донецької та Луганської областей є передумовою для поступової реінтеграції тимчасово окупованих територій до єдиного конституційного простору України. Донецька та Луганська області мають стати територією для реалізації особливих економіко-правових умов з комплексного впровадження системи управління та організації економічних процесів, які у подальшому можуть бути масштабовані на всю територію України. Запровадження особливих умов передбачатиме формування територій пріоритетного розвитку, державне стимулювання розроблення і впровадження нових моделей економічного розвитку, що слугуватимуть об'єднуючим механізмом, основою якого є проста і зрозуміла логіка - добробут мешканців.

Концептуальними підходами до економічного розвитку Донецької та Луганської областей є такі: (1) реалізація Концепції економічного розвитку Донецької та Луганської областей, дія якої поширюється на підконтрольні Уряду території Донецької та Луганської областей, з можливістю подальшого масштабування економічної системи на тимчасово окуповані території після їх реінтеграції в єдиний конституційний простір України; (2) врахування вимог міжнародних зобов'язань України; (3) врахування вектора сталого розвитку Донецької та Луганської областей відповідно до Указу Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722 "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року".

Повноваження на здійснення витрат державного та місцевих бюджетів повинні відповідати обсягу надходжень та формуватися на реалістичних показниках економічного і соціального розвитку Донецької та Луганської областей. Запровадження спеціальних режимів на територіях пріоритетного розвитку повинно забезпечуватись одночасно із заходами збалансованості державного бюджету.

Зважаючи на ключову роль виробництва у генеруванні попиту на інновації, акцент на виробничій сфері матиме вирішальне значення у відновленні економіки Донецької та Луганської областей. Саме тут будуть сформовані території пріоритетного розвитку, промислові, агровиробничі, інфраструктурні та туристичні кластери, інноваційні центри. Пріоритетним стане широке використання ідеології партнерства держави та бізнесу як організаційно-економічної рамкової основи побудови інвестиційної моделі взаємовідносин держави, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання.

Для цього сформовано пул промислових, будівельних, логістичних, транспортних, інжинірингових, фінансових заходів, що генерують комплексне рішення для відновлення і модернізації Донецької та Луганської областей.

1. Напрямок «Удосконалення інституційно-фінансових інструментів та регуляторної політики»

Завдання напрямку:

Створити в регіоні сприятливий бізнес-клімат, який стимулюватиме інвестиції та розвиток малого і середнього підприємництва.

Індикатори напрямку:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Капітальні інвестиції, % до ВРП	Донецька область	14%	20%	25%
	Луганська область	8%	17%	25%
	Україна	15%	н/д	н/д

Джерело: Держстат

1.1. Ініціатива: «Створення сприятливого бізнес-клімату»

1.1.1. Захід: Запуск системи страхування військово-політичних ризиків в регіоні.

Завдання заходу: знизити військово-політичні ризики ведення бізнесу в регіоні, які зараз є однією з основних перешкод для економічного розвитку.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Створений інструмент для страхування військових та політичних ризиків	Донецька область	відсутній	Інструмент повністю доступний для використання	-
	Луганська область	відсутній	Інструмент повністю доступний для використання	-
	Україна	н/д	н/д	н/д
Кількість підприємств, що скористалися страхуванням від військових та політичних ризиків	Донецька область	0	>30%	Широковживаний інструмент
	Луганська область	0	>20%	Широковживаний інструмент
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: Консорціумний фонд, розрахунки ЦЕС

Захід стосується як фізичного ризику для активів, так і похідних ризиків. Створення системи страхування безпекових ризиків дозволить наблизити позиції регіону до рівня решти країни. Захід можна реалізувати через: (1) співпрацю із Світовим банком та його підрозділом MIGA; (2) пряме залучення приватної міжнародної страхової компанії шляхом проведення тендеру; (3) страхування в українських компаніях та перестраховання в зарубіжній страховій компанії; (4) створення системи державної компенсації страхових платежів інвесторам за страхуванням від військово-політичних ризиків. Вартість страхування військово-політичних ризиків (страхові платежі) має компенсуватись за участі держави, наприклад із Консорціумного фонду. Захід сприятиме зменшенню ризиків безпеки у всіх секторах економіки; покращенню доступу бізнесу регіону до банківського кредитування та зниженню вартості кредитів.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити та подати до ВРУ Закону «Про запровадження спеціального режиму інвестиційної діяльності на території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях»	До 30.06.2021	Мінреінтеграції, Мінфін, Мінекономіки <i>Верховна Рада України*</i>
Розробка та прийняття нормативно-правового акту щодо страхування військових та політичних ризиків, включаючи кваліфікаційні вимоги до страхових компаній та умови створення та функціонування Агенції із страхування військових та політичних ризиків (Спеціального страхового бюро)	До 30.10.2021	Мінреінтеграції, Мінекономіки <i>Національний банк України*</i>
Створення Агенції із страхування військових та політичних ризиків (Спеціального страхового бюро)	До 30.12.2021	Мінреінтеграції, <i>Національний банк України (за згодою), Національна асоціація страховиків України (за згодою)*</i>
Укладення першого страхового договору	До 30.03.2022	Агенція із страхування військових та політичних ризиків (Спеціальне страхове бюро)

Джерела фінансування: Консорціумний фонд, Державний бюджет, кошти страхових компаній

1.1.2. Захід: Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва

Завдання заходу: сприяти зростанню малого та середнього бізнесу, розвитку інвестицій та торгівлі.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2020	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Частка МСБ в обсягах реалізації товарів та послуг	Донецька область	35%	40%	45%
	Луганська область	81%	81%	81%
	Україна	64%	н/д	н/д
Кількість суб'єктів МСБ на 1 тис. населення	Донецька область	43	46	50
	Луганська область	34	40	46
	Україна	46	н/д	н/д
Частка МСБ в зайнятості	Донецька область	75%	78%	81%
	Луганська область	90%	90%	90%
	Україна	81%	н/д	н/д
Частка зареєстрованих в системі Prozorro підприємств регіону*	Донецька область	13%	17%	20%
	Луганська область	16%	17%	20%

	Україна	12%	н/д	н/д
--	---------	-----	-----	-----

Джерело: Держстат, Prozorro* показник на 01.01.2021, розрахунки ЦЕС

Органічне зростання малого бізнесу, перетворення його на середній та великий потребує додаткових заходів державної політики. Основною метою створення інфраструктури підтримки підприємництва (в тому числі центрів підтримки бізнесу) має стати надання інформації, навчання основам підприємництва, менторство, юридична підтримка, промоція та консультування щодо державних програм підтримки, допомога в отриманні кредитних, в тому числі міжнародних, грантових та інвестиційних ресурсів, допомога в участі у публічних закупівлях та малій приватизації, в експорті, утворення постійно діючої платформи взаємодії місцевої влади із підприємцями та ін. Пропонується утворення регіонального підрозділу Ради бізнес-омбудсмена для роботи із скаргами підприємців регіону, особливо на місцевому рівні, підрозділу ДУ «ЮКРЕЙНІНВЕСТ», ДУ «Офіс просування експорту в Україні», Агенції з питань державно-приватного партнерства. Окремим різновидом підтримки підприємців має бути допомога у цифровізації бізнесу, маркетингу, онлайн-промоції продукції, участь у національних міжнародних виставках.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Створити модель інфраструктури підтримки підприємництва	До 01.09.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки Мінцифра Мінрегіон Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Розроблення проекту акту Уряду щодо створення інфраструктури підтримки підприємництва (в тому числі центрів підтримки бізнесу) в Донецькій та Луганській областях, у тому числі Служби інвесторів в ОДА.	До 01.12.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки Мінцифра Мінрегіон

		<p>Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації</p> <p><i>Мінрегіон*</i></p>
Залучення програми “Дія” до створення програмного продукту для інфраструктури підтримки підприємництва.	До 01.12.2021	<p>Мінреінтеграції</p> <p>Мінцифра</p>
Утворення регіонального підрозділу Ради бізнес-омбудсмена	До 31.12.2021	<p>Мінреінтеграції</p> <p>Рада бізнес-омбудсмена (за згодою)</p> <p><i>КМУ*</i></p>
Утворення регіонального підрозділу ДУ ««ЮКРЕЙНІНВЕСТ»	До 31.12.2021	<p>Мінреінтеграції</p> <p>ДУ ««ЮКРЕЙНІНВЕСТ»</p> <p><i>КМУ*</i></p>
Утворення регіонального підрозділу ДУ «Офіс просування експорту»	До 31.12.2021	<p>Мінреінтеграції</p> <p>ДУ «Офіс просування експорту»</p> <p><i>КМУ*</i></p>
Утворення регіонального підрозділу Агенції з питань державно-приватного партнерства	До 31.12.2021	<p>Мінреінтеграції</p> <p>Агенції з питань державно-приватного партнерства (за згодою)</p> <p>Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації ОМС (за згодою)</p> <p><i>КМУ*</i></p>

Створення інфраструктури підтримки підприємництва	До 31.12.2022	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації ОМС
---	---------------	---

Джерела фінансування: Державний бюджет, бюджети ОМС, обласні бюджети, небюджетні кошти

1.1.3. Захід: Забезпечення доступу до програм фінансування, в тому числі міжнародних

Завдання заходу: забезпечити доступ до програм фінансування, що дозволить розширити інвестиційні можливості підприємств та покрити потребу в оборотному капіталі.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Співвідношення кредитів бізнесу до ВРП	Донецька область	3%	6%	12%
	Луганська область	2%	4%	8%
	Україна	18%	н/д	н/д
Кількість банків, що мають факторингові ліміти на закупівельників регіону	Донецька область	0	5	7
	Луганська область	0	5	7
	Україна	3	н/д	н/д

Джерело: Нацбанк, Держстат, Ufactoring, розрахунки ЦЕС

Наразі підприємства регіону, передусім через безпекові ризики, мають дуже обмежений доступ до кредитних ресурсів¹, що суттєво ускладнює діяльність підприємств із меншою ринковою (переговорною) силою. Окрім запуску страхування, додатково покращити доступ до фінансування можна завдяки таким крокам: (1) к рамках Фонду розвитку підприємництва продовжити роботу програми FinancEast, за якою надавалась компенсація тіла кредиту (до 50%) для підприємств Донецької і Луганської області; (2) створити подібні програми компенсації тіла кредиту або відсоткової ставки на місцевому рівні, де витрати на компенсацію відсотків чи тіла кредиту можуть бути компенсовані за рахунок Консорціумного фонду чи державного бюджету; (3) створити факторингової платформи та забезпечити розвиток факторингу; (4) забезпечити надання мікрогрантів на створення бізнесу (у негрошовій формі); (5) забезпечити інвестиції у малі підприємства регіону через виділення спеціальної щорічної регіональної програми у державних розвиткових агенціях (Український фонд стартапів, Український культурний фонд тощо); (6) забезпечити підтримку створення регіональних кредитних спілок.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Ініціювати перемовини з ЄС та іншими донорами та поновити фінансування МСП в рамках програми FinancEast	До 31.12.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки МЗС
Ініціювати перемовини ЄІБ та іншими МФО щодо нових програм фінансування	До 31.12.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки МЗС
Розробити та затвердити програму розвитку факторингу, кастомізовану під потреби регіону	До 31.12.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки НБУ*

¹ Докладніше див. Аналіз проблем економічного розвитку Донецької та Луганської областей, звіт за фазою 1 проекту UA2002 «Економічна трансформація Донбасу»

Розробити та запровадити «Положення про порядок компенсації тіла кредиту або відсоткової ставки (на місцевому рівні)», де витрати на компенсацію відсотків чи тіла кредиту можуть бути компенсовані за рахунок Консорціумного фонду чи державного бюджету»	До 31.12.2021	Мінреінтеграції <i>НБУ*</i>
Передбачити цільове фінансування підтримки розвитку малих підприємства регіону через створення спеціальної щорічної регіональної програми «Українського фонду стартапів»	До 31.12.2021	Мінреінтеграції Мінцифра
Передбачити цільове фінансування підтримки розвитку малих підприємства регіону через створення спеціальної щорічної регіональної програми у державних розвиткових агенціях «Українського культурного фонду»	До 31.12.2021	Мінреінтеграції МКІП
Забезпечити підтримку надання мікрогрантів на створення бізнесу (в тому числі у негрошовій формі)	Весь термін стратегії	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації ОМС (за згодою)
Розробити Програму підтримки створення регіональних кредитних спілок	До 31.06.2022	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації ОМС (за згодою)

Джерела фінансування: Державний бюджет, консорціумний фонд, бюджети ОМС, обласні бюджети, позабюджетні кошти.

1.1.4. Захід: Адаптація програми державної підтримки інвестиційних проектів із значними інвестиціями до умов регіону

Завдання заходу: стимулювати появу локальних проектів із значними інвестиціями.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2023	Цільовий до 2030
Зміни до закону «Про державну підтримку інвестиційних проектів зі значними інвестиціями в Україні»	ТПР	Зміни не внесені	Зміни внесені	-
Служба інвестора	ТПР	Не створена	Створена	-

Джерело: Мінреінтеграції

Пропонується адаптувати так званий закон про «інвестиційних нянь» до реалій регіону. зберігаючи загальну логіку закону про технічну підтримку реалізації проектів та фінансову складову у вигляді податкових пільг з ПДВ² та податку на прибуток³ на суму до 30% вартості проекту, пропонується знизити поріг доступності підтримки в регіоні до 5 млн євро інвестицій та 20 нових робочих місць. На місцевому рівні пропонується створення на рівні ОМС чи області Служби інвестора, яка опікуватиметься в кожному конкретному випадку прискоренням вирішення організаційних, адміністративних та інших питань, пов'язаних із державними та муніципальними функціями.

² Тимчасово до 1 січня 2035 року звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України нового устаткування (обладнання) та комплектуючих, що ввозяться інвестором із значними інвестиціями. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69309

³ На 5 років звільнити від оподаткування податком на прибуток підприємств інвестора зі значними інвестиціями, а також надати право органам місцевого самоврядування звільняти такого інвестора від сплати земельного податку http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69309

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Прийняття закону , який буде передбачати “кастомізацію” «Про державну підтримку інвестиційних проєктів зі значними інвестиціями в Україні»	До 01.07.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки <i>ВРУ*</i>

Джерела фінансування: додаткове фінансування не потрібне

1.1.5. Захід: Прискорення та зниження вартості підключення до мереж

Завдання заходу: спростити та знизити вартість підключення до мереж, прибравши таким чином бар'єр для інвестування.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
		на 01.01.2021	до 2025	до 2030
Тривалість безпосередньо стандартного підключення до електромереж, днів	Донецька область	59	45	30
	Луганська область	61	45	30
	Україна	55	н/д	н/д
Тривалість виділення земельних ділянок для електромереж	Донецька область	104	60	<45
	Луганська область	85	60	<45
	Україна	93	н/д	н/д

Джерело: НКРЕКП, розрахунки ЦЕС

На рівні місцевої влади ключовим фактором спрощення процесу, є швидке та своєчасне вирішення питання виділення земель для під'єднання до мереж. У випадках конкретних регіональних інвестпроектів від 100 тис. євро ці питання ми пропонуємо розв'язувати через ініціативу створення місцевої Служби інвестора, а комплексне вирішення можуть забезпечити такі заходи: (1) пріоритизація питань виділення земельних ділянок для потреб розподілення електричної енергії; (2) створення детальних публічних карт наявних потужностей та відстаней для підключень; (3) запровадження збору інформації та розрахунку метрик підключення до енергомереж середньої вартості та тривалості підключення; (4) для «проектів із значними інвестиціями», запровадити часткову компенсацію чи безкоштовне під'єднання до електричних мереж; (5) скеровувати частину муніципальних та місцевих бюджетів розвитку на часткову компенсацію або безкоштовне підключення до електромереж малих та середніх підприємств, які відкриватимуться у шахтарських містах; (6) у разі створення або облаштування індустріальних парків кошти можуть надаватись із ДФРР; (7) стандартизувати процедури та вартість підключення до інших мереж (газ, вода та водовідведення). Завдання має вирішуватись на національному рівні (вже є зареєстровані законопроекти про спрощення підключення до електричних мереж (№5009), до газових мереж (№4578, 4578-1), готується до реєстрації законопроект щодо спрощення підключення до інших інженерних мереж).

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити програму спрямовану на прискорення та здешевлення підключення до мереж. Ініціювати розробку відповідних законопроектів.	До 30.10.2021	Мінреінтеграції Мінпаливенерго Мінрегіон
Прийняття відповідних законів спрямованих на прискорення та здешевлення підключення до інженерних мереж.	До 30.10.2021	Мінреінтеграції ВРУ*
Привести до відповідності і затвердити правила приєднання до інженерних мереж.	До 30.10.2021	НКРЕП

Джерела фінансування: державний та місцеві бюджети, Консорціумний фонд, кошти МФО

1.1.6. Захід: Розумна дерегуляція та обмеження інспекційної діяльності

Завдання заходу: спростити ведення бізнесу та знизити ризик дрібної корупції при інспекційних перевірках.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Розроблення НПА щодо заміни частини дозвільно-погоджувальних процедур страхування відповідальності суб'єктів господарювання	ТПР	НПА відсутній	НПА розроблено та впроваджено	-

Джерело: Державна регуляторна служба, КМУ

Загалом в Україні більше 80 сфер, де здійснюються заходи нагляду (контролю), кожна з них має свою специфіку, ризики і наслідки. У зв'язку з цим Мінекономіки як міністерство, відповідальне за формування політики у сфері нагляду (контролю), має ініціювати аналіз сфер щодо можливості скасування, переведення на страхування та незалежний консалтинг або щодо необхідних змін формату перевірок. У рамках заходу можна запропонувати такі можливі кроки: (1) скасування планових перевірок з боку інспекцій для підприємств (в першу чергу новостворених) із малим і середнім рівнем ризику в перші 3 роки; (2) переведення контролю Держпраці за дотриманням умов праці на незалежний консалтинг та приватне страхування ризиків, пов'язаних із професійними захворюваннями, травмами на виробництві, крім високо ризикованих категорій (видобування корисних копалин, хімічне виробництво тощо); для забезпечення необхідного санітарного рівня, пожежної безпеки, безпечності продукції, зниження неофіційної зайнятості та інших аспектів має бути скасований тотальний мораторій, що зараз діє в регіоні. Наразі в країні діє безстроковий мораторій на перевірки бізнесу, впроваджений Урядом. Але пропонуємо перевести поточний стан справ від мораторію до постійно діючих нормативно-правових норм, з метою зниження політичних ризиків повернення до попередньої моделі перевірок у разі зміни фази політичного циклу в країні. Також пропонуємо розробити та внести

зміни до Земельного кодексу та ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» з метою спрощення та пришвидшення процедур землевідведення.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розроблення НПА щодо заміни частини дозвільно-погоджувальних процедур страхуванням відповідальності суб'єктів господарювання.	До 30.12.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки КМУ*
Розробити та внести відповідні зміни до Земельного кодексу та ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності»	До 30.12.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки ВРУ*

Джерела фінансування: не потребує додаткового фінансування

1.2. Ініціатива: фінансування та податкове стимулювання

1.2.1. Захід: Створення Консорціумного фонду

Завдання заходу: Створення єдиного фонду для інвестування в проекти розбудови транспортної, енергетичної та комунальної інфраструктури Донецької та Луганської областей, що допоможе залучити іноземних донорів та забезпечити централізованість та прозорість розподілу коштів на ці проекти.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Створений інструмент забезпечення	Донецька область	Відсутній	Інструмент повністю	-

інвестування (Консорціумний фонд)			доступний для використання	
	Луганська область	Відсутній	Інструмент повністю доступний для використання	-
Обсяг залучених коштів (млрд евро)	ТПР	-	1 млрд	3 млрд

Джерело: Звітність Консорціумного фонду

Як модель для Консорціумного фонду можна взяти приклад The Eastern Europe Energy Efficiency and Environmental Partnership (E5P). Фінансування проєктів за цим партнерством проводиться за рахунок трастового фонду Eastern Partnership Technical Assistance Trust Fund (EPTATF), що утворений Європейським інвестиційним банком (EIB) та ним же управляється. Модель трастового фонду під управлінням великої міжнародної організації є виправданою, оскільки це підвищує довіру донорів та дозволяє залучити відразу багато коштів на фінансування великих інфраструктурних проєктів. Передбачається, що у фонді може бути два напрямки залучення фінансування: донорський та кредитний. Кошти грантових проєктів доцільно використовувати на соціальні ініціативи та такі, які матимуть великий вплив, але не можуть бути профінансовані ринком через масштаб. Модель нового Консорціумного фонду має включати внески з Державного бюджету України. Загальний розмір фонду буде залежати від величини внеску України із загального фонду державного бюджету, що має бути не менше 5% від всіх надходжень фонду (сума, достатня, щоб на перших етапах покривати адміністративні витрати та процентні платежі). Розмір внеску буде визначено у розмірі 25% від надходжень від податку на доходи фізичних осіб (ПДФО)⁴ за минулий бюджетний рік, що збирається на території обох областей разом. Також кошти Фонду можуть бути спрямовані на побудову системи страхування військових та політичних ризиків.

⁴ Цей податок найкраще відображає розвиток регіону, його надходження є стабільними, на відміну від інших податків. Цей же податок береться в розрахунки для горизонтального вирівнювання між місцевими бюджетами, тобто відображає фіскальну спроможність бюджетів.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Прийняття проекту Закону «Про запровадження експерименту щодо створення території пріоритетного розвитку на території Донецької та Луганської областей», передбачивши створення спеціального фонду та закріплення державного фінансування	До 01.07.2021	Мінреінтеграції <i>ВРУ*</i>
Формування переліку міжнародних учасників Консорціумного фонду	До 01.09.2021	Мінреінтеграції, Мінфін
Укладання угоди про створення Консорціумного фонду	До 01.11.2021	Мінреінтеграції <i>КМУ*</i>
Ратифікація угоди про створення Консорціумного фонду	До 01.01.2022	Мінреінтеграції <i>ВРУ*</i>
Початок діяльності Консорціумного фонду	До 01.06.2022	Мінреінтеграції <i>КМУ*</i>

Джерела фінансування: Внесок до Консорціумного фонду з Державного бюджету; загалом фінансування фонду за рахунок міжнародних донорів

1.2.2. Захід: Зміна розщеплення ПДФО для територій, прилеглих до лінії розмежування

Завдання заходу: підвищити власні доходи місцевих бюджетів, тобто покращити їхню фіскальну спроможність.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Надходження від ПДФО на одного жителя, грн	Донецька область	3132	4221	7079
	Луганська область	2052	2812	4716
	Україна	3120	н/д	н/д

Джерело: Проект державного бюджету, розрахунки ЦЕС

Для того щоб мотивувати місцеві громади стимулювати підприємницьку діяльність та зайнятість в особливо вразливих регіонах (тих, що розташовані на лінії розмежування), пропонуємо збільшити частку розщеплення ПДФО для цієї місцевості до 85% (інші 15% так і залишити в обласних бюджетах). Це автоматично вплине на розмір дотаційної підтримки з державного бюджету⁵, оскільки регіон стане більш податкоспроможним.

У Донецькій та Луганській областях зараз утворено 72 об'єднані територіальні громади на підконтрольних територіях, з них 15 розташовані на лінії розмежування хоча б частково⁶ (5 в Луганській та 10 в Донецькій області). Майже всі ТГ, що розташовані на лінії розмежування, зараз є дотаційними, тобто надходження ПДФО на одну людину там становить менше 90% від середнього рівня по Україні, і вони отримують базову дотацію з державного бюджету в рамках горизонтального вирівнювання. Дві ТГ у Донецькій області (Вугледарська та Авдіївська) та одна ТГ в Луганській (Попаснянська) у 2021 році не будуть отримувати базову дотацію, оскільки вони мають доходи від ПДФО на середньому рівні по всій Україні.

Якщо запровадити систему, за якою в місцевих бюджетах ТГ, що розташовані на лінії розмежування, буде залишатися 85% доходів від ПДФО, то це, відповідно, значно збільшить їхні власні доходи, проте зменшить дотаційну підтримку з державного бюджету. Загалом чистий результат від такої зміни буде позитивним, тобто бюджети отримують більше доходів⁷. Розрахунки показують, що після запропонованих змін з 12 дотаційних ТГ дотаційними залишаться 10. П'ять ТГ (чотири в Донецькій та одна в Луганській) взагалі могли б почати платити реверсну дотацію через різке

⁵ Якщо залишити нормативи розщеплення на такому ж рівні, що і для інших територіальних громад.

⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085-2014-%D1%80#Text>

⁷ Якщо значення індексу розраховується вважаючи, що 60% від ПДФО залишаються на місцях, не враховуючи, що в 15 ОТГ буде залишатися 85%.

збільшення їхньої податкової спроможності. Як додатковий варіант можна як експеримент також запропонувати скасувати реверсну дотацію для конкретно цих ТГ.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити та внести відповідні зміни до Бюджетного кодексу України	До 30.05.2021	Мінреінтеграції Мінфін <i>ВРУ*</i>

Джерела фінансування: не потребує додаткового фінансування

1.2.3. Захід: Введення прискореної амортизації як податкового стимулювання інвестицій

Завдання заходу: стимулювання нових інвестицій через зменшення витрат підприємства в перші роки існування.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Область	Базовий	Проміжний	Цільовий
		на 01.01.2021	до 2025	до 2030
Реальний річний приріст капітальних інвестицій	Донецька область	25%	28%	28%
	Луганська область	12%	16%	16%
	Україна	16%	н/д	н/д

Джерело: Головні управління статистики в Донецькій та Луганській областях, розрахунки ЦЕС

Пропонуємо ввести зміни в порядок розрахунку амортизаційних нарахувань, дозволивши відносити суттєво більшу частину вартості основних засобів на

амортизаційні витрати у перші 2-3 роки. Амортизаційні нарахування зменшують прибуток до оподаткування, оскільки це витрати від систематичного розподілу вартості основних засобів (здійснених капітальних інвестицій). Ми пропонуємо радикально зменшити мінімально допустимі строки корисного використання основних засобів для індустріальних парків в Донецькій та Луганській областях для більшості об'єктів до 2-х років. Економія може сягати 7,5% інвестицій, залежно від групи ОЗ (середнє значення становить 5,4%), проте варто зважати, що ця економія припиниться після закінчення строку «корисного» використання, тобто повної амортизації, і тоді підприємство буде змушене повністю сплачувати податок на прибуток. При цьому це матиме побічний позитивний ефект, оскільки стане додатковим стимулом реінвестувати прибуток у розвиток. Як альтернативну ініціативу можна дозволити застосовувати інші методи прискореної амортизації (замість прямолінійного чи виробничого). Для прикладу, положення бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»⁸ визначають декілька інших методів: (1) зменшення залишкової вартості (також дозволяється міжнародними стандартами бухобліку⁹); (2) прискорене зменшення залишкової вартості; (2) кумулятивний метод. Вищезгадані способи як мінімум удвічі збільшують норму амортизації порівняно з прямолінійним методом.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити та внести відповідні зміни до Податкового кодексу України	До 30.05.2021	Мінреінтеграції Мінфін <i>ВРУ*</i>

Джерела фінансування: не потребує додаткового фінансування.

1.2.4. Захід: Збільшення бюджетів участі та запровадження їх у всіх територіальних громадах Донецької та Луганської областей

Завдання заходу: збільшити участь громади у розпорядженні коштами місцевих бюджетів через збільшення суми бюджетів участі та їхнього запровадження у більшості територіальних громадах.

⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

⁹ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Область	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Частка видатків місцевих бюджетів, що розподіляється через бюджет участі*	Донецька область	0,2%	2%	3%
	Луганська область	0,3%	2%	3%
	Україна	н/д*	н/д	н/д
Частка ТГ, що мають бюджет участі	Донецька область	17%	60%	90%
	Луганська область	8%	60%	90%
	Україна	н/д*	н/д	н/д

Джерело: Рішення рад територіальних громад в Донецькій та Луганській областях

*Статистичних показників по Україні немає, оскільки рішення про громадський бюджет приймаються децентралізовано радами територіальних громад.

В Україні зараз відсутнє централізоване управління чи унормування громадських бюджетів в частині їхньої величини. Зазвичай місцеві органи самоврядування самостійно вирішують, яку частку видатків місцевого бюджету формувати за рішенням місцевих жителів через голосування на сайтах таких бюджетів участі. Нині населення розпоряджається через такі бюджети близько 0,1-1% місцевого бюджету. Оскільки немає законодавчого регулювання таких бюджетів, місцеві органи самоврядування можуть вирішити зменшити такі бюджети, якщо у місцевому бюджеті не вистачатиме грошей на решту видатків. Ми пропонуємо на законодавчому рівні, створити передумови, в тому числі за рахунок запровадження механізмів заохочення поширення бюджетів участі в Донецькій та Луганській областях. Можливо передбачити систему додаткового (консолідованого) фінансування за рахунок державного бюджету або Консорціумного фонду у разі виділення на бюджети участі понад 2% від місцевого бюджету. Крім того, потрібно запровадити щомісячні публікації звітів про виконання проєктів бюджетів участі, які були б доступні для всієї громади та дали б змогу слідкувати за правомірністю використання бюджетних коштів та станом реалізації проєктів, формували би інститут репутації їх виконавців.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити та внести відповідні зміни до діючого законодавства України	До 01.01.2022	Мінреінтеграції Минрегион <i>ВРУ*</i>
Розробити систему стимулювання запровадження бюджетів участі	До 01.06.2022	Мінреінтеграції Минрегион <i>ВРУ*</i>
Розробити уніфікований програмний продукт для запровадження бюджетів участі	До 01.12.2022	Мінреінтеграції Мінцифри Минрегион

Джерела фінансування: місцеві бюджети територіальних громад Донецької та Луганської областей

2. Напрямок: «Розвиток реального сектору економіки, індустріалізація та інноваційний розвиток»

Завдання: розвиток ланцюжків вартості, міжнародної торгівлі, виробництва та експорту, сучасного сільського господарства та переробки сільськогосподарської продукції.

Індикатор напрямку:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Частка складних товарів у реалізації переробної промисловості, %	Донецька область	10%	13%	17%
	Луганська область	15%	17%	20%
	Україна	17%	20%	24%
Індекс сільськогосподарської продукції (%)	Донецька область	-4,6%	+3,5%	+3,0%
	Луганська область	+1,7%	+3,5%	+3,0%
	Україна	+1,7%	+2,5%	+2,0%

Джерело: Держстат, розрахунки ЦЕС

2.1. Ініціатива: Розвиток ланцюжків вартості у промисловому виробництві

2.1.1. Захід: Адаптування загальнодержавних та місцевих інструментів підтримки для створення та відновлення ланцюжків вартості

Завдання заходу: відновлення старих та створення нових ланцюжків вартості для підвищення технологічності виробництва в регіоні.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Частка проміжних матеріалів в імпорті	Донецька область	9%	9%	9%
	Луганська область	29%	21%	13%
	Україна	13%	н/д	н/д
Частка мінеральної продукції в експорті	Донецька область	6%	4%	2%
	Луганська область	0%	0%	0%
	Україна	11%	н/д	н/д
Частка складних товарів в експорті	Донецька область	9%	12%	15%
	Луганська область	30%	32%	36%
	Україна	15%	н/д	н/д

Джерело: Держстат¹⁰, Головне управління статистики у Донецькій області¹¹, Головне управління статистики у Луганській області¹², розрахунки ЦЕС

Пропонується адаптувати під особливості регіону (кастомізувати) загальнодержавні інструменти підтримки. Кастомізацію можна використовувати для двох груп інструментів:

¹⁰ Товарна структура зовнішньої торгівлі України
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/tsztt/tsztt_u/arh_tsztt2020_u.html

¹¹ Товарна структура зовнішньої торгівлі (щомісячна оперативна інформація)
http://donetskstat.gov.ua/statinform1/zed_balans5.php

¹² Зовнішня торгівля товарами
http://lg.ukrstat.gov.ua/sinf/ves/rves_ztt.php.htm

- Спеціальні режими, які створюють інвестиційну привабливість, включають фінансове стимулювання та допомагають розвитку бізнесу, наприклад: (1) державна підтримка проєктів зі значними інвестиціями; (2) індустріальні парки; (3) Експортно-кредитне агентство (ЕКА); (4) допомога у фінансуванні (Фонд розвитку підприємництва, Український фонд стартапів).
- Інструменти технічної підтримки, наприклад: (1) допомога у залученні інвесторів (ДУ «ЮКРЕЙНІНВЕСТ»); (2) допомога у зовнішньоекономічній діяльності (ДУ «Офіс з просування експорту», Мінекономіки); (3) консультаційна підтримка (регіональний підрозділ Ради бізнес-омбудсмена).

Адаптувати інструменти слід із врахуванням пріоритетних секторів із потенціалом зростання доданої вартості. Програми мають пріоритизувати регіон та сектори за СМАРТ-спеціалізацією регіону, наявністю сировинної бази, можливостями виробництва та логістики, доступом до динамічних споживчих ринків в Україні чи за кордоном. Точний перелік пріоритетних галузей на базі оцінки їх перспективності для ВРП регіону слід доручити розробити Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Визначити перелік загальнодержавних інструментів підтримки, які потребують адаптації (костомізації) на регіональному рівні	01.07.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки
Прийняття закону «Про особливості інвестиційної та підприємницької діяльності» (щодо обов'язковості адаптації загальнодержавних інструментів підтримки)	01.09.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки Мінфін <i>ВРУ*</i>
Внесення змін до положення про діяльність Офісу з просування експорту	01.12.2021	Мінекономіки Мінреінтеграції Офіс з просування експорту

		<i>КМУ*</i>
Внесення змін до положення про діяльність ДП «ЮКРЕЙНИНВЕСТ»	01.12.2021	Мінекономіки Мінреінтеграції ДП «ЮКРЕЙНИНВЕСТ» <i>КМУ*</i>
Внесення змін до положення про діяльність про Раду бізнес омбудсмена	01.10.2021	Мінекономіки Мінреінтеграції Рада бізнес омбудсмена (за згодою) <i>КМУ*</i>
Відкриття регіональних представництв		Мінекономіки Мінреінтеграції Рада бізнес омбудсмена (за згодою)
Внесення змін до положення про діяльність Експортно-кредитного агентства	01.10.2021	Мінекономіки Мінреінтеграції Експортно-кредитне агентство (за згодою)
Відкриття регіональних офісів	01.01.2022	Мінекономіки Мінреінтеграції ДП «ЮКРЕЙНИНВЕСТ»
Затвердження програми підтримки регіональних стартапів в рамках діяльності Українського фонду стартапів	01.10.2021	Мінцифра Мінреінтеграції
Затвердження переліку перспективних галузей економіки на основі SMART спеціалізації	01.11.2021	Мінекономіки Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні

		адміністрації військово-цивільні адміністрації	–
--	--	--	---

Джерела фінансування: не потребує додаткового фінансування

2.1.2. Захід: Технічна підтримка зовнішньоекономічної діяльності

Завдання заходу: збільшити та диверсифікувати експорт продукції регіону.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Частка малого бізнесу в експорті	Донецька область	7%	10%	15%
	Луганська область	15%	15%	15%
	Україна	30%	н/д	н/д
Концентрація експорту товарів, ННІ*	Донецька область	0,57	0,5	0,2
	Луганська область	0,12	0,12	0,12
	Україна**	0,21	н/д	н/д

Джерело: Держстат¹³, Головне управління статистики у Донецькій області¹⁴, Головне управління статистики у Луганській області¹⁵, розрахунки ЦЕС

¹³ Експорт товарів суб'єктами господарювання за кількістю найманих працівників у розрізі регіонів
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/et_knp_reg/arh_et_knp_reg_u.html
Товарна структура зовнішньої торгівлі України
http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/tszt/tsztt_u/arh_tszt2020_u.html

¹⁴ Товарна структура зовнішньої торгівлі (щомісячна оперативна інформація)
http://donetskstat.gov.ua/statinform1/zed_balans5.php

¹⁵ Зовнішня торгівля товарами
http://lg.ukrstat.gov.ua/sinf/ves/rves_ztt.php.htm

* Індекс Херфіндаля-Хіршмана показує рівень концентрації. Розраховується як сума квадратів часток різних компонентів. В даному випадку в якості компонентів брались суми експорту за 2-значними кодами УКТЗЕД.

** У випадку концентрації національне значення нерелевантне, оскільки для країни в цілому диверсифікація автоматично буде кращою, ніж в окремих регіонах. Натомість взято середнє значення по областям.

Комплекс технічних заходів з підтримки бізнесу у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності: (1) пріоритетна робота ДУ «Офісу з просування експорту» з Донецькою та Луганською областями і сферами, на яких спеціалізується регіон, крім великих галузей (металургії, вирощування зернових та виробництва олії), – за всіма напрямками роботи Офісу, але насамперед це робота з пошуку партнерів; (2) пріоритизація МЕРТ регіональних ланцюжків вартості при підготовці умов нових чи перегляду існуючих міжнародних торговельних угод, зокрема при переговорах про торгові квоти; (3) інформаційна, юридична та консультативна підтримка щодо виконання вимог технічного регулювання інших країн, зокрема, країн Євросоюзу, та цілеспрямована (фокусна) комунікація переваг для українських виробників від нових торговельних угод (з Великобританією, Ізраїлем, Канадою тощо); (4) гранти та інша фінансова допомога в сертифікації, участі в міжнародних заходах тощо, зокрема через інструмент ваучерів центрів підтримки підприємництва; (5) популяризація страхових продуктів державної Експортно-кредитної агенції (ЕКА) в програмах підтримки експортерів регіону. Також доцільно розглянути можливість відкриття центрів навчання та сертифікації за стандартами ISO з метою стимулювання експорту.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Підтримка участі в міжнародних ділових заходах з розвитку експортної торгівлі	Весь термін дії стратегії	Мінреінтеграції Офіс просування експорту Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Розгортання системи навчання та сертифікації за стандартами ISO	До 30.12.2022	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні

		адміністрації – військово-цивільні адміністрації
--	--	--

Джерела фінансування: Державний бюджет, Консорціумний фонд, приватні кошти підприємств

2.1.3. Захід: Розвиток індустріальних парків

Завдання заходу: стимулювати притік нових інвестиційних проєктів у регіон насамперед через зниження первинних витрат для інвестора.

Індикатори заходу:

Показник (індикатор)	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Кількість резидентів в ІП, одиниць	Донецька область	0	30	120
	Луганська область	0	10	40
	Україна	11	н/д	н/д
Капітальні інвестиції в ІП, млрд грн *	Донецька область	0	4,5	18
	Луганська область	0	1,5	6
	Україна	н/д	н/д	н/д
Робочі місця в ІП, тис. *	Донецька область	0	3,2	12,19
	Луганська область	0	0,85	3,85
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: Керуючі компанії ІП; Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України¹⁶, розрахунки ЦЕС

* Розрахунки вимагають наявності мікроданих за підприємствами.

Пропонується стимулювати притік нових інвестиційних проектів через (1) лібералізацію регулювання індустріальних парків (спростити вимоги до керуючої компанії; усунути наявні ліміти щодо мінімальної площі (15 га) та мінімального терміну роботи парку (30 років); (2) розвиток індустріальних парків в регіоні (розпочати/прискорити бюджетне фінансування розвитку інфраструктури ключових парків ще на етапі до приходу інвесторів, що суттєво знизить для них ризики та термін очікування; затвердити та розпочати розвиток запланованих парків; вирішити наявні проблеми з землевідведенням; (3) розширити перелік інструментів підтримки бізнесу (розширити перелік інфраструктури, яка буде створена на території наявних та нових парків за рахунок статутних джерел фінансування; профінансувати розбудову типових будівель; надавати резидентам інформаційну та консультаційну підтримку щодо експорту, сертифікації продукції, пошуку іноземних інвесторів) тощо; запровадити цільове бюджетне фінансування чи залучити донорську програму на окремі види витрат (навчання персоналу, сертифікація продукції для експорту тощо); (4) розпочати створення нових парків у сферах, які не покриті наявними чи запланованими парками, або розширити сфери для існуючих.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити та внести на розгляд ВРУ відповідні зміну до ЗУ «Про індустріальні парки» від 21.06.2012 № 5018-17	До 30.04.2022	Мінекономіки Мінреінтеграції <i>ВРУ*</i>

Джерела фінансування: не потребує додаткового фінансування

¹⁶ Реєстр індустріальних (промислових) парків
<https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=99bc86f7-3ced-44d1-9704-bd5980abae0c>

2.2. Ініціатива: Розвиток сучасного сільського господарства

2.2.1. Захід: Відновлення та/або розбудова системи зрошення та меліоративних каналів

Завдання заходу: підвищити родючість ґрунтів та продуктивність сільського господарства через забезпечення достатнього рівня зрошення.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Площа поливних земель (га)	Донецька область	5,000	60,000	120,000
	Луганська область	0,4	25,000	50,000
	Україна	550,000	н/д	н/д

Джерело: Державне агентство водних ресурсів України

Відновлення водогосподарської та меліоративної інфраструктури на території Донецької та Луганської областей (за винятком визначених Міністерством оборони України територій, потрібних для військових цілей, або територій із підвищеною небезпекою) передбачає такі кроки: (1) створення агрохімічного паспорту ґрунтів; (2) інвентаризація інженерної інфраструктури зрошення та меліорації, визначення ефективності її використання за цільовим призначенням, формування переліку пріоритетних ділянок відновлення систем зрошення; (3) хімічний аналіз шахтних вод регіону на предмет можливості їх використання для зрошення сільськогосподарських угідь, аналіз економічної доцільності такого використання; (4) залучення консорціумного фінансування за участю міжнародних донорів; (5) розробка проєкту співпраці в рамках державно-приватного партнерства (концесії); (6) передбачити в програмах підтримки АПК надання окремих коштів на фінансування меліоративних каналів.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити регіональний агрохімічний паспорт ґрунтів	До 31.12.2021	Мінагрополітики Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Мінреінтеграції
Провести інвентаризацію інженерної інфраструктури зрошення та дренажу	До 31.12.2021	Держводагенство Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Провести аналіз економічної та екологічної доцільності використання шахтних вод для поливу с/г угідь	До 31.12.2021	Міненерго Мінекономіки Міндовкілля Мінреінтеграції
Розробити проект співпраці в рамках державно-приватного партнерства	До 31.12.2021	Мінекономіки Мінфін
Провести процедури щодо залучення підрядників на виконання робіт з реконструкції та будівництва меліоративних споруд	Весь період	Держводагенство

Джерела фінансування: Державний бюджет, кошти міжнародних партнерів з розвитку

2.2.2. Захід: Розмінування територій та вирішення питання із правовим статусом ділянок під фортифікаційними спорудами

Завдання заходу: повернути максимально можливі площі, які зараз є замінованими, до сільськогосподарського обороту, вирішити питання із правовим статусом та компенсацією за землю під фортифікаційними спорудами, а також з податком на землю за такі ділянки.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Відношення площі розмінованих сільськогосподарських угідь до визначеної загальної площі сільськогосподарських земель де протимінна діяльність є доцільною	Донецька область	-	50%	100%
	Луганська область	-	50%	100%

Джерело: Міноборони

Для вирішення проблеми пропонуються такі заходи: (1) обстеження сільськогосподарських угідь Донецької та Луганської областей, що були виведенні з обігу через мінне забруднення та зведення фортифікаційних споруд та складення переліку сільськогосподарських ділянок, де протимінна діяльність є доцільною та забезпечить повернення угідь до сільськогосподарського обігу; (2) врегулювання правової бази для участі міжнародних організацій у розмінуванні відповідно до стандартів International Mine Action Standards (IMAS - Міжнародні стандарти протимінної діяльності); (3) обмін сільськогосподарських ділянок приватної форми власності під фортифікаційними спорудами Донецької та Луганської областей на аналогічні за площею, родючістю та розташуванням, ділянки комунальної форми власності ТГ; за відсутності еквівалентних ділянок – їх викуп для суспільних потреб (у державну або комунальну власність) або суборенда на період АТО/ООС. (4) звільнення сільськогосподарських земель, що були виведенні з обігу через мінне забруднення та зведення фортифікаційних споруд, від сплати податку на землю; (5) забезпечити компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів від звільнення таких земель від плати за землю за рахунок цільових субвенцій з державного бюджету; (6)

забезпечити врегулювання податкового боргу за такими об'єктами; (7) посилення інформаційної програми – ознайомлення дітей і підлітків на прифронтових територіях з правилами мінної безпеки.

Необхідно прийняти до уваги, що Фонди з розмінування не надають гарантій щодо безпечності на ділянці поля 90 га, яка лише відносно була присутня у процесі та не проходила перевірку на виявлення ВНП, це спричиняє додаткові ризики для с/г виробників. Щоб бути впевненим, що на полі 100 га можна проводити с/г діяльність сільгоспвиробники залучають сторонні організації, які проводять первинну обробку загальної площі поля на глибину плуга, це веде до збільшення затрат для с/г виробників. Необхідно в правовому полі закріпити відповідальність фондів з розмінування за виконану роботу та впровадити надання гарантій сільгоспвиробникам за необстежену фактично площу. Отже, після виконання робіт з очищення від ВНП і розмінування місцевості сільгоспвиробники мають бути впевнені, що вони мають можливість обробляти землю і не наражати на небезпеку своїх працівників.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Внести зміни в Податковий та Бюджетний кодекси України та Закон «Про протимінну діяльність»	До 31.12.2021	МВС ДСНС Мінреінтеграції <i>ВРУ*</i>
Передбачити відповідні видатки у бюджеті на відповідний рік	щорічно	Міноборони Мінфін Мінреінтеграції <i>ВРУ*</i>
Проведення заходів з розмінування	постійно	Міноборони ДСНС

Джерела фінансування: державний бюджет

2.2.3. Захід: Розширення програми державної підтримки розвитку сільського господарства та переробної промисловості

Завдання заходу: стимулювання інвестицій у сільське господарство та переробну промисловість Донецької та Луганської областей шляхом їх часткового відшкодування.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Видатки за програмою підтримки сільського господарства регіону (напрямок «Підтримка тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції») (млн. грн. в рік)	Донецька область	н/д	75	75
	Луганська область	н/д	75	75
Видатки за програмою підтримки сільського господарства регіону (напрямок «Підтримка фермерських господарств і садівництва») (млн. грн. в рік)	Донецька область	н/д	35	35
	Луганська область	н/д	35	35
Видатки за програмою підтримки сільського	Донецька область	н/д	15	15

господарства регіону (напрямок «Підтримка вирощування енергетичних культур» (млн. грн. в рік)	Луганська область	н/д	15	15
---	-------------------	-----	----	----

Джерело: розрахунки ЦЕС (Мінекономіки, в перспективі Мінагрополітики, як власники програми)

Захід реалізується переважно в рамках загального підходу стратегії із кастомізацією існуючих загальнодержавних програм до потреб регіону. Чинні державні програми підтримки сільського господарства та переробної промисловості України передбачають реалізацію, серед іншого, таких пріоритетних напрямів: підтримка тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції; підтримка фермерських господарств і садівництва; стимулювання вирощування енергетичних культур; розвиток дорадчих служб та сприяння сільськогосподарській кооперації.

Пропонується запровадження особливого режиму підтримки розвитку тваринництва, переробної промисловості та фермерства шляхом виділення окремої програми підтримки сільського господарства Донецької та Луганської областей. У рамках чинного дизайну програм державної підтримки сільського господарства пропонується збільшити виплати для сільськогосподарських виробників, що здійснюють свою діяльність на території Донецької та Луганської областей в обсягах, які мають бути визначені профільним міністерством після консультацій із сільгоспвиробниками та враховуючи поточну та потенційну спеціалізацію регіону.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити та затвердити перелік пріоритетних енергетичних культур регіону	До 31.03.2023	Мінагрополітики
Внести зміни в Постанову КМУ: «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільгосптоваровиробників» та «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки	До 31.03.2023	Мінагрополітики Мінреінтеграції <i>КМУ*</i>

розвитку тваринництва та переробки сільськогосподарської продукції»		
Передбачити відповідні видатки у ЗУ «Про бюджет» на відповідний рік	Протягом дії програми	Мінагрополітики <i>ВРУ*</i>

Джерела фінансування: державний бюджет, обласні бюджети, інші кошти не заборонені законодавством

2.2.4. Захід: Відновлення сільськогосподарської інфраструктури

Завдання заходу: прибрати «вузькі місця» у розвитку сільського господарства та переробної промисловості Донецької та Луганської областей за рахунок відновлення та розширення потужностей аграрної інфраструктури регіону.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Забезпеченість сільськогосподарських виробників потужностями зі зберігання (% покриття врожаю зернових та олійних культур)	Донецька область	н/д	50%	70%
	Луганська область	н/д	50%	70%
	Україна	65%	н/д	н/д
Покриття областей багатoproфільними лабораторіями	Донецька область	1	1	1
	Луганська область	-	1	1

Джерело: Держспоживслужба, розрахунки ЦЕС

Враховуючи, що вузькі місця сільськогосподарської інфраструктури переважно – це приватний сектор, держава може лише створити умови для того, щоб він з'явився в регіоні у обсязі, достатньому для покриття потреб сільського господарства. Для швидкого забезпечення потреб сільськогосподарських виробників у додаткових об'єктах зберігання сільськогосподарської сировини доцільним є спростити процедури виділення земельних ділянок та отримання дозволів на будівництво об'єктів аграрної інфраструктури, забезпечити підведення газу та електроенергії для своєчасного підключення таких об'єктів до енергомереж. Необхідно забезпечити сприяння епідеміологічному та епізоотологічному благополуччю шляхом реконструкції та технологічного оснащення універсальної регіональної державної лабораторії Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в Донецькій та Луганській областях. Потрібно передбачити розвиток ветеринарної медицини та проаналізувати доцільність створення або реконструкція боєнь та забійно-санітарних пунктів у Донецькій та Луганській областях, яке наразі майже не розвинене. Стимулювати створення та розвиток сільськогосподарської кооперації. Пріоритетні напрями щодо відновлення шляхів транспортування сільськогосподарської продукції зазначені у розділі «Транспортна інфраструктура».

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Побудувати та технічно оснастити 1 багатoproфільну держлабораторію	До 2025 року	Дежпродспоживслужба Мінреінтеграції
Забезпечити достатню кількість пунктів та лікарів ветеринарної медицини.	До 2025 року	Дежпродспоживслужба Мінреінтеграції
Стимулювати створення та розвиток сільськогосподарської кооперації	До 2025 року	Мінагрополітики

Джерела фінансування: кредитні кошти МФО

3. Напрямок «Розбудова критичної інфраструктури та логістики»

Завдання напрямку: забезпечення енергетичних ресурсів, транспортної та енергетичної інфраструктурної мережі необхідних для розвитку регіону та здешевлення і спрощення логістики.

Індикатори напрямку:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Середня тривалість перерв в електропостачанні (SAIDI) з вини компаній, хвилин	Донецька область	1290	800	600
	Луганська область	1223	800	600
	Україна	* 683	-	** 150-300
Вантажообіг автомобільного та залізничного транспорту, тис. км/1000 осіб	Донецька область	1662,7	≥2000	≥3000
	Луганська область	409.7	≥500	≥1000
	Україна	5 036.3		

Джерело: НКРЕКП, * дані за 2019, ** 150 хвилин для міських територій, 300 – для сільських. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів (Міністерство громад і територій України)

3.1. Ініціатива: «Відновлення та розвиток енергетики»

3.1.1. Захід: Відновлення пошкодженого обладнання та ліквідація вузьких місць у передачі електроенергії

Завдання заходу: забезпечити надійне безперешкодне постачання електроенергії споживачам, скоротити тривалість перерв електропостачання в системі до рівня медіанного по країні або менше.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Обсяги технологічних втрат електроенергії мережах ОСР	Донецька область	16,54%	15,0%	13,0%
	Луганська область	16,32%	15,0%	13,0%
	Україна	11,3%	н/д	н/д

Джерело: НКРЕКП

Потрібне відновлення пошкодженого обладнання ЛЕП у Донецькій та Луганській областях та розвиток інфраструктури передачі електроенергії з метою ліквідації вузьких місць енергетичної системи, які накладають обмеження на видачу потужності ТЕС регіону, та збільшення пропускної здатності електромереж. Враховуючи завдання зменшення тривалості перерв та вартості розподілу в регіоні, НКРЕКП разом з Міністерством енергетики та операторами мереж має визначити інвестиційні проєкти, які потрібні передусім для виконання цього завдання та розробити тарифну політику для їх здійснення. Приклади деяких проєктів: (1) Укренерго. Будівництво ПЛ 330 кВ Курахівська ТЕС; (2) ПРАТ НЕК Укренерго. Реконструкція ПЛ 500 кВ Донська-Донбаська. (3) ПРАТ НЕК Укренерго. Будівництво ПЛ 330 кВ Куп'янськ – Кремінська; (4) ПРАТ НЕК Укренерго. Реконструкція ПС 750 кВ «Донбаська»; (5) Інвестиційна програма ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання»; (6) Інвестиційна програма АТ «ДТЕК Донецькі електромережі».

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити та затвердити комплексну багаторічну інвестиційну програму спрямовану на розвиток інфраструктури передачі електроенергії в регіоні.	До 30.10.2021	Миненерго
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості.	До 30.10.2021	ПРАТ НЕК Укренерго НКРЕКП

Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості.	До 30.10.2021	АТ «ДТЕК ДОНЕЦЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ» НКРЕКП
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості.	До 30.10.2021	ПРАТ «ДТЕК ПЕМ-ЕНЕРГОВУГІЛЛЯ» НКРЕКП
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості.	До 30.10.2021	ТОВ «ДТЕК ВИСОКОВОЛЬТНІ МЕРЕЖІ» НКРЕКП
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості.	До 30.10.2021	ТОВ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ» НКРЕКП
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості.	До 30.10.2021	ДП «РЕГІОНАЛЬНІ ЕЛЕКТРИЧНІ МЕРЕЖІ» НКРЕКП
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості.	До 30.10.2021	АТ УКРЗАЛІЗНИЦЯ НКРЕКП

Джерела фінансування: Інвестиційна програма ОСР

3.1.2. Захід: Стимулювання виробництва електроенергії з відновлюваних джерел

Завдання: збільшення до 13% у 2030 році частки електроенергії, що виробляється із відновлюваних джерел.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Частка виробництва електроенергії яка	Донецька область	<1%	8%	13%

виробляється з ВДЕ до загального споживання у регіоні	Луганська область	<1%	8%	13%
	Україна	8%	н/д	н/д
Будівництво високоманеврових потужностей, МВт	Донецька область	0	200	200
	Луганська область	0	0	0
	Україна	н/д		

Джерело: НКРЕКП, Укренерго

Збільшити частку відновлюваної енергетики Україна має з екологічних міркувань та згідно із міжнародними договорами. Рекомендований спосіб – через надання негрошових преференцій на підтримку виробництва електроенергії із відновлюваних джерел енергії у Донецькій та Луганській областях шляхом першочергового пропонування квот на будівництво електростанцій на території Донецької та Луганської областей. Для компенсації зростання частки ВДЕ варто розглянути будівництво високоманеврових газових потужностей на існуючих майданчиках ТЕС та компресорних станцій «Оператор ГТС України» на території Донецької та Луганської областей. Для інтеграції відновлюваних джерел енергії в прогнозних обсягах в масштабі України загалом потрібно будівництво 2ГВт високоманеврових потужностей та близько 2 ГВт систем акумулювання електроенергії.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити програму щодо підтримки виробництва та компенсації електроенергії з відновлювальних джерел у Донецькій та Луганській областях.	До 30.10.2021	Міненерго <i>КМУ*</i>

Джерела фінансування: не потребує

3.1.3. Захід: Трансформація вугільних регіонів та пом'якшення її соціальних наслідків

Завдання заходу: провести справедливу трансформацію вугільних регіонів до 2030 року, забезпечивши модернізацію прибуткових шахт, приватизацію або екологічне закриття решти шахт та соціальну реконверсію мономіст.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Проведення аудиту державних шахт для визначення перспективних для продажу, та першочергових на ліквідацію	Донецька область	0	15	-
	Луганська область	0	8	-
Завершено пілотні проекти з трансформації	Донецька область		3 міста	15 шахт та прилеглих міст
	Луганська область		2 міста	8 шахт та прилеглих міст

Джерело: розрахунки ЦЕС, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України

Виробленням пріоритетів трансформації вугільних регіонів займається Координаційний центр під головуванням прем'єр-міністра. Відповідну концепцію розробляє Міністерство розвитку громад та територій України, обравши за прикладом європейських країн модель «справедлива трансформація», яка, за попередніми оцінками, триватиме до 2030 року. Існує також Енергетична стратегія України на період до 2035 року, прийнята у 2017 році, та Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, положення яких щодо реструктуризації вугільної промисловості може уточнювати концепція.

У рамках цієї стратегії потрібно оцінити перспективи попиту на вугілля з урахуванням прогнозної частки теплової генерації та попиту із боку інших споживачів, провести фінансовий та технологічний аудит шахт, оцінити перспективність, класифікувати їх на такі, що підлягають закриттю, приватизації чи модернізації, та реалізувати обраний шлях для кожної шахти в рамках комплексного плану трансформації, сформованого за роками.

Пом'якшення соціальних наслідків (соціальної реконверсії) в рамках проектів з трансформації вугільних мономіст варто провести через диверсифікацію, за можливості, економік шахтарських міст або перегляд оптимального розміщення людських та виробничих ресурсів на територіях. Комплекс заходів з пом'якшення соціальних наслідків має бути поетапним, базуватися на широкому соціальному діалозі та включати синхронізацію закриття шахт із відкриттям індустриальних парків чи запуском видобутку природного газу на Юзівській ділянці, розробку проектів видобутку метану з вугільних пластів, де потенційно можуть бути створені робочі місця для колишніх шахтарів. Частина робочих місць залишиться на шахтах через те, що їх потрібно буде підтримувати в екологічно безпечному стані.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Провести аудит підприємств вугледобувної галузі	До 31.12.2021	Держаудитслужба Міненерго Мінреінтеграції
Розробити та впровадити програми розвитку шахт які залишаються	щорічно	Міненерго Мінреінтеграції
Розробити та затвердити плани ліквідації шахт, призначених до закриття	Згідно проектної документації	Міненерго ДП Укрвуглереструктуризація Мінреінтеграції
Затвердити перелік шахт, о підлягатимуть приватизації	31.12.2022	Фонд держмайна Міненерго Мінреінтеграції
Зреалізувати державний інвестиційний проект щодо спорудження (або придбання мобільної) гірничо-збагачувального комбінату	31.12.2025	Міненерго Мінреінтеграції

Джерела фінансування: державний бюджет.

3.1.4. Захід: Запуск видобутку природного газу на Юзівській ділянці у Донецькій області та видобуток метану з вугільних пластів

Завдання заходу: спростити початок розробки газу на Юзівській ділянці вугільних пластів.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2023	Цільовий до 2025
Кількість пробурених пошукових свердловин, обсяги видобутку газу.	Донецька область	0	3 пошукових свердловини	13 експлуатаційних
	Луганська область	-	-	-
Видобуток метану з вугільних пластів	Донецька область	-	Позитивна динаміка видобутку	Позитивна динаміка видобутку
	Луганська область	-	-	-

Джерело: Нафтогаз

У 2020 році ділянка надана НАК «Нафтогаз України» для подальшої розвідки та видобування вуглеводнів. Наразі потрібно активно діяти, щоб прибрати бар'єри до початку видобутку та якнайшвидше забезпечити початок розробки, по суті, віддзеркалюючи планований процес підтримки проєктів із значними інвестиціями, який було закладено в ідеологію цієї стратегії. Це включає підписаний фінансовий план компанії, отриманий дозвіл АМКУ (справа про концентрацію № 128-25/17-20-ЕК) та ін. Додатково до розробки газу ущільнених пластів доцільним є також аналіз можливостей видобутку метану вугільних пластів, який є технологічно схожим.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Пробурені 3 пошукові свердловини	До 2023	НАК "Нафтогаз"
Пробурені 13 експлуатаційних свердловин	До 2025	НАК "Нафтогаз"

Джерела фінансування: інвестиційний план Нафтогаз.

3.2. Ініціатива: «Створення сучасної транспортної інфраструктури»

3.2.1. Захід: Відновлення автошляхів регіону, створення автомобільного коридору «Маріуполь – Сєвєродонецьк», ліквідація «вузьких місць» в аграрній логістиці

Завдання заходу: забезпечення автомобільної мережі, необхідної для розвитку регіону та здешевлення і спрощення логістики.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Щільність автомобільних доріг державного значення загального користування з твердим покриттям, км/тис. км ²	Донецька область	61,2	63	70
	Луганська область	65,1	67	70
	Україна	77,7	-	-

Джерело: розрахунки ЦЕС на основі даних Укравтодору, обласних державних адміністрацій

Пріоритетними об'єктами дорожньої інфраструктури, що потребують будівництва/відновлення, є: (1) будівництво ділянок автодороги категорії 1Б за

необхідності (об'їзд населених пунктів; наявна інтенсивність руху) та підвищення категорії існуючих ділянок за напрямком Маріуполь – Сєверодонецьк через Краматорськ, та оновлення існуючих паралельних маршрутів (305 км через Курахове, 330 км через Велику Новосілку); (2) будівництво автодороги, що з'єднає Маріуполь з Бердянськом через Урзуф (близько 70 км); (3) Капітальний ремонт найважливіших ділянок в найбільших агломераціях, наприклад капітальний ремонт ділянки автодороги Маріуполь-Сартана-Чермалик (близько 16 км); (4) оновлення 183 км автошляхів Луганської області за рахунок кредитної угоди «Східна Україна: возз'єднання, відновлення та відродження (Проект 3В)», зокрема капітальний і поточний середній ремонт ділянок автошляхів: Чугуїв-Мілове, Демино-Олександрівка-Сватове-Лисичанськ-Луганськ, Танюшівка-Старобільськ-Бахмут тощо; (5) відновлення пошкоджених мостів та шляхопроводів – 56 споруд (13%)..

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Будівництво швидкісної автодороги категорії 1Б Маріуполь - Сєверодонецьком через Краматорськ, та оновлення існуючих паралельних маршрутів	До 01.01.2025	Мінінфраструктури Донецька, Луганська обласні державні адміністрації військово-цивільні адміністрації Служба автодоріг Укравтодор Мінреінтеграції
Будівництво автодороги Маріуполь - Бердянськом через Урзуф	До 01.01.2025	Мінінфраструктури Мінінфраструктури Донецька, Луганська обласні державні адміністрації військово-цивільні адміністрації Служба автодоріг Укравтодор Мінреінтеграції

Імплементація «Проекту ЗВ «Східна Україна: возз'єднання, відновлення та відродження»	Згідно з планом-графіком кредитної угоди	Мінінфраструктури Мінінфраструктури Донецька, Луганська обласні державні адміністрації військово-цивільні адміністрації Служба автодоріг Укравтодор Мінреінтеграції
--	--	--

Джерела фінансування: Дорожній фонд, кошти міжнародних фінансових організацій, кошти публічно-приватного партнерства

Довідково: В рамках співпраці з ЄІБ у 2020 році було погоджено виділення 100 млн євро для модернізації 183 км автомобільних доріг у Луганській області.¹¹

3.2.2. Захід: Будівництво та модернізація ключових гілок залізниці у Луганській та Донецькій областях

Завдання заходу: забезпечення залізничної мережі, необхідної для розвитку регіону та здешевлення і спрощення логістики.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Перевезення вантажів перетинкою між гілками Попасна – Сватове – Куп'янськ та Кіндрашівська-Нова – Старобільськ – Лантратівка, тис. т/міс.*	Донецька область	н/д (перетинка знаходиться у Луганській області)	н/д	н/д
	Луганська область	Перетинка не побудована	Побудова перетинки	>200
	Україна	н/д	н/д	н/д

Скорочення часу для пасажирських перевезень на ділянці Запоріжжя-Маріуполь внаслідок проведення модернізації, год.**	Донецька область	н/д	1,5 год.	1,5 год.
	Луганська область	н/д (ділянка знаходиться у Донецькій області)	н/д	н/д
	Україна	н/д	н/д	н/д
Мінімальний час поїздки пасажирським поїздом з Києва до Лисичанська внаслідок електрифікації ділянки Сіверськ – Лисичанськ, год.***	Донецька область	н/д	н/д	н/д
	Луганська область	12	8	8
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: * Національний інститут стратегічних досліджень: «Оцінка економічного впливу ізоляції залізничної лінії «Кіндрашівська-Нова-Лантратівка» для території та економіки Луганської області» **ПреТЕО, підготовлене експертами проєкту технічної допомоги ЄС "Менеджмент циклу інфраструктурного проєкту"12 *** АТ «Укрзалізниця»

Заходами, що дозволять виконати це завдання, є (в порядку пріоритетності): (А) будівництво залізничної перетинки між гілками Попасна – Сватове – Куп'янськ та Кіндрашівська-Нова – Старобільськ – Лантратівка; (Б) електрифікація і модернізація залізничної гілки Запоріжжя – Пологи – Комиш-Зоря-Волноваха; (В) електрифікація гілки Сіверськ – Лисичанськ; (Г) будівництво гілки Курахове – Південнодонбаська.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Будівництво залізничної перетинки між гілками Попасна – Сватове – Куп'янськ та Кіндрашівська-Нова – Старобільськ – Лантратівка;	до 31.12.2025	Мінреінтеграції Мінінфраструктури АТ «Укрзалізниця» Луганська обласна державна адміністрація –

		військово-цивільна адміністрація
Електрифікація і модернізація залізничної гілки Запоріжжя – Пологи – Комиш-Зоря-Волноваха	до 31.12.2026	Мінреінтеграції Мінінфраструктури АТ «Укрзалізниця» Донецька обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація
Електрифікація гілки Сіверськ – Лисичанськ;	до 31.12.2026	Мінреінтеграції Мінінфраструктури АТ «Укрзалізниця» Луганська обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація
Будівництво гілки Курахово – Південнодонбаська	до 31.12.2028	Мінреінтеграції Мінінфраструктури АТ «Укрзалізниця» Донецька обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація

Джерела фінансування: Державний бюджет та кошти МФО

3.2.3. Захід: Реформа системи приміського залізничного сполучення

Завдання заходу: підвищення рівня мобільності населення населених пунктів, що мають залізничне сполучення з індустріальними центрами.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030

Обсяг відправлення пасажирів приміським сполученням, тис. пас.	Донецька область	1 553	4 555	8 089
	Луганська область	258	776	1 908
	Україна	н/д (Абсолютний показник, що стосується областей)	н/д	н/д

Джерело: АТ «Укрзалізниця», * дані за 11 місяців 2020 року, зменшення вдвічі порівняно з 2019 через тимчасове припинення та обмеження сполучення у зв'язку з карантинном

Основним аспектом модернізації має стати виконання функції замовника на місцеві залізничні перевезення в регіоні (Донецька і Луганська області) органами місцевого самоврядування. Така практика відповідатиме європейській моделі організації залізничного транспорту. Подібний проєкт має бути запроваджений на Придніпровській залізниці за підтримки ЄІБ, але з 2017 року виконана лише частина заходів. Одним із завдань реформи є напрацювання механізму сплати органами місцевого самоврядування за надану залізницею послугу соціально важливих приміських перевезень, що включатиме акумуляцію коштів на обласному рівні та відповідну передачу джерел фінансування. Реформа має передбачати інші важливі елементи, зокрема створення регіональної залізничної пасажирської компанії з часткою в капіталі приватного капіталу,¹⁷ яка б за підтримки міжнародних фінансових організацій здійснила оновлення рухомого складу, термін експлуатації якого закінчується. Подібні елементи передбачені проєктом модернізації регіональних пасажирських перевезень на Придніпровській залізниці за підтримки ЄІБ (реєстраційний номер контракту СС 9780-3).

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розроблення основних принципів утворення за участю органів місцевого самоврядування та	до 01.12.2021	Мінінфраструктури Мінреінтеграції

¹⁷ Стаття 5 Регламенту 1370/2007 передбачає, що, якщо це не заборонено національним законодавством, будь-який компетентний орган місцевого самоврядування може прийняти рішення про надання послуг громадського пасажирського транспорту самостійно або ж укласти договори на надання суспільних послуг безпосередньо з юридично окремим суб'єктом, над яким компетентний місцевий орган влади, або у випадку, якщо існує декілька компетентних органів, то принаймні один компетентний орган місцевого самоврядування, здійснює контроль, аналогічний тому, який здійснюють його відомства.

суб'єктів господарювання різних форм власності компаній, що здійснюють приміські пасажирські перевезення		
Створення підприємств з перевезення пасажирів у приміському сполученні та розподіл між ними функцій обслуговування	до 01.12.2022	ОМС АТ «Укрзалізниця»
Розроблення моделі фінансування оновлення приміського пасажирського рухомого складу	до 01.12.2022	Мінінфраструктури Мінфін Мінреінтеграції
Залучення організаційної та фінансової підтримки реформи міжнародними фінансовими організаціями	01.12.2022	Мінінфраструктури Мінреінтеграції АТ «Укрзалізниця»
Прийняття рішення щодо покладання функцій місцевого залізничного перевізника на нове чи існуюче підприємство з перевезення пасажирів у приміському сполученні та розподіл між ними функцій обслуговування	до 01.12.2022	ОМС Мінінфраструктури АТ «Укрзалізниця»

Джерела фінансування: Джерела фінансування: Кошти міжнародних фінансових організацій (ЄІБ), місцеві і державний бюджети.

3.2.4. Захід: Відновлення авіасполучення

Завдання заходу: відновити цивільне авіасполучення з регіоном.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Наявність аеропорту, що обслуговує цивільні польоти	Донецька або Луганська області	Відсутнє авіасполучення	Авіасполучення з регіоном запуснено	Стійке зростання кількості перевезених пасажирів

Сумарний обсяг перевезень авіаційним транспортом Донецької і Луганської областей, тис. пасажирів	Сумарно і Донецька і Луганська області	н/д (відсутнє авіасполучення)	50	400
	Бенчмарк (аеропорт Запоріжжя)	434	-	-

Джерело: Державна авіаційна служба України

Проконсультувавшись з керівництвом АТО/ООС та спеціалістами з повітряної безпеки, слід зробити вибір між аеропортами регіону та відновити пасажирське авіасполучення, насамперед орієнтоване на національних перевізників. Можливі варіанти: (1) Аеропорт в Маріуполі розташований ближче до лінії розмежування, в зоні впливу засобів радіоелектронної боротьби Збройних Сил Російської Федерації. (2) Краматорський аеропорт потребує реконструкції приміщення та передислокації військових частин, проте його розташування більш безпечно і дозволить запуснути польоти швидше. (3) Аеропорт Бердянськ розташований найбільш віддалено від лінії розмежування, але потребує найбільших інвестицій, у тому числі у транспортне сполучення з регіоном. (4) Також розглядається можливість будівництва нового аеропорту для Донецької і Луганської областей. Локацію для такого об'єкту ще не визначено, але пріоритетом можна вважати будівництво нового аеропорту у Святогорську.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Прийняття рішення про відновлення руху над територіями Донецької та Луганської областей де органи державної влади здійснюють свої повноваження	2021 рік	Державна авіаційна служба України
Виготовлення передпроектної документації на будівництво регіонального аеропорту в м. Святогорск (за фінансової підтримки донорів)	2021 рік	Афілійоване державне підприємство Мінреінтеграції

Залучення фінансування для будівництва злітно-посадкової смуги (кредитна Угода з МФО, бюджетні кошти)	2022 рік	Мінреінтеграції
Залучення фінансування для будівництва терміналу за рахунок коштів приватного інвестора на умовах ДПП	2022 рік	Мінреінтеграції
Початок будівництва аеропорту	2023 рік	Генеральний підрядник вибраний на конкурсних умовах
Адміністративна підтримка під час реалізації проєкту	на протязі всього терміну реалізації	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Адміністративна підтримка, надання земельних ділянок достатньої площі для розміщення аеропорт	на протязі всього терміну реалізації	ОМС (за згодою)

Джерела фінансування: Приватні інвестиції, кошти міжнародних фінансових організацій (ЄІБ), державний бюджет

3.2.5. Захід: Розвиток Маріупольського морського порту

Завдання заходу: досягнення рівня перевалки 2013 року за рахунок днопоглиблення та зміни структури перевалки.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
		на 01.01.2021	до 2025	до 2030
Обсяги перевалки у Маріупольському морському	Донецька область	7 025,4	10 000	15 500
	Луганська	н/д	н/д	н/д

торговельному порті, млн т	область			
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: Адміністрація морських портів України. Загальні обсяги переробки вантажів стивідорними компаніями в морських портах

Стратегічним напрямком розвитку порту може стати диверсифікація вантажообороту – в тому числі зернові та інші групи вантажів, окрім металу як найбільшої групи вантажів. Важливим завданням для порту є днопоглиблення акваторії Азовського моря. Порт може приймати судна з осадкою 8 м, але через інтенсивне замулення глибини зменшилися, що негативно відбилося на його конкурентоздатності.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Збільшення пропускної здатності транспортної інфраструктури (залізничних шляхів, залізничної станції, автомобільних доріг)	2022	Мінінфраструктури Міська рада м. Маріуполя (за згодою)
Збільшення глибин підхідного каналу та причалів порту до 9,75м	2022	АМПУ
Збільшення портових потужностей шляхом реалізації нових інвестиційних проектів: будівництво зернового терміналу, будівництво комплексу олій, реконструкція складських майданчиків причалів, будівництво критого складу, будівництво терміналу навалювальних вантажів	2021 - 2022 2022 - 2025	Мінінфраструктури АТ “Укрзалізниця” ДП “ММТП”
Збільшення вантажопереробки шляхом: залучення нових вантажопотоків та диверсифікація номенклатури вантажів проведення маркетингових заходів та пошук вантажовласників	2021 - 2022	ДП “ММТП”

Джерела фінансування: приватні інвестиції, інструменти державно-приватного партнерства, Адміністрація морських портів України

3.2.6. Захід: Забезпечення всеосяжного доступу до широкосмугового інтернету

Завдання заходу: збільшення доступу населення до волоконно-оптичної мережі Інтернет.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Наявність покриття волоконно-оптичними мережами в населених пунктах	Донецька область	52,29%	100%	н/д
	Луганська область	21,42%	100%	н/д
	Україна	43,28%	н/д	н/д

Джерело: Міністерство цифрової трансформації (Єдиний державний веб-портал відкритих даних)

Запровадити у відповідності до Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021–2027 роки¹⁸ першочергово в Донецькій та Луганській областях: (1) забезпечення безперешкодного доступу до високошвидкісного Інтернету всіх населених пунктів; (2) забезпечення підключення до грудня 2021 року 100% державних установ та соціальних закладів до широкосмугового Інтернету із швидкістю від 100 Мбіт/с; (3) підключення без утримання абонплати для державних і соціальних установ до кінця 2022 року; (4) Створення каналів для прокладення волоконно-оптичних кабелів зв'язку під час капітального ремонту доріг, будівель, будівництва нових житлових та виробничих об'єктів, зовнішнього освітлення тощо; (5) Запровадження механізмів зменшення витрат операторів, не порушуючи законодавства про конкуренцію; (6) забезпечення цільового фінансування поширення Інтернету в державних установах, соціальних закладах, розміщених у віддалених населених пунктах або за їх межами.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

¹⁸ Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Забезпечення першочергово фінансування забезпечення широкополосним інтернетом населених пунктів Донецької та Луганської областей	До 01.12.2022	Мінцифри Мінреінтерації
Включення в план реалізації Стратегії регіонального розвитку першочерговості забезпечення широкополосним інтернетом населених пунктів в Донецькій та Луганській областях.	До 01.12.2021	Мінрегіон Мінцифри

Джерела фінансування: субвенція державного бюджету, місцеві бюджети

4. Напрямок: «Формування регіонального ринку праці»

Завдання напрямку: Зростання кількості нових робочих місць, зниження безробіття, зменшення професійно-кваліфікаційних дисбалансів та підвищення гнучкості ринку праці.

Індикатори напрямку:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Рівень безробіття населення у віці 15-70 років, %	Донецька область	14,7	11,0	8,0
	Луганська область	15,4	11,0	8,0
	Україна	9,3	н/д	н/д
Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років, %	Донецька область	49,5	53,0	56,0
	Луганська область	56,9	58,0	60,0
	Україна	56,5	н/д	н/д
Середня тривалість пошуку нової роботи, місяців	Донецька область	7	5	3
	Луганська область	6	5	3
	Україна	5	н/д	н/д

Джерело: Державна служба статистики України, Державна служба зайнятості, розрахунки ЦЕС

Завдання напрямку: підвищення якості життя населення на територіях Донецької та Луганської областей та запобігання відтоку з регіону трудових ресурсів.

Індикатори напрямку:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Частка негативних відповідей на запитання «Як Ви вважаєте, справи у Вашому районі рухаються в правильному чи в неправильному напрямку?»	Донецька область	39%*	25%	10%
	Луганська область	58%*	38%	10%
	Україна	31%**		

Джерело: Опитування громадської думки в Донецькій та Луганській областях 27 серпня – 2 жовтня, 2020, Центр аналізу та соціологічних досліджень на замовлення Міжнародного республіканського інституту, Шосте всеукраїнське муніципальне опитування від Міжнародного республіканського інституту, розрахунки ЦЕС

Завдання: запобігти екологічним катастрофам та покращити стан довкілля в регіоні.

Індикатори напрямку:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2019	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Рівень капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища, ВРП %	Донецька область	0,79%	1,4%	2%
	Луганська область	0,08%	1%	2%
	Україна	2%		

Джерело: Державна служба статистики України, розрахунки ЦЕС

4.1. Ініціатива: «Сприяння розвитку людського капіталу»

4.1.1. Захід: Розширення ваучерних програм на навчання дорослих

Завдання заходу: збільшити мотивацію та фінансову можливість для навчання у дорослому віці.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Населення віком 25-49 років, яке входить до робочої сили та хоча б раз скористалися ваучером на навчання дорослих (% від робочої сили цього віку)	Донецька область	0 (0%)	62,9 (11%)	140,1 тис. (25%)
	Луганська область	0 (0%)	25,7 (11%)	57,2 тис. (25%)
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: Державна служба статистики України, розрахунки ЦЕС

Проблеми з відсутністю масштабних програм для навчання дорослих пояснюються не тільки браком пропозиції, а й браком попиту. Мало осіб готові перенавчатися у дорослому віці. Пропонуємо: (1) розширити віковий ценз цієї програми на людей 25 років і старше та на людей, що мають повну чи неповну загальну середню освіту; (2) впровадити місцеву систему ваучерів на навчання дорослого населення віком 25-44 років за кошт місцевих бюджетів та донорських програм.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробка та прийняття відповідної Постанови про порядок видачі ваучерів на навчання	До 01.07.2021	Мінреінтеграції Мінекономіки <i>КМУ*</i>
Оновлення переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер, враховуючи потреби регіонального ринку праці	До 01.09.2021	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Підготовка навчальних програм та матеріалів	До 01.12.2021	Державні та приватні заклади освіти <i>Міносвіти*</i>

Джерела фінансування: державний бюджет та приватні кошти

4.1.2. Захід: Переведення програм перепідготовки безробітних для потреб роботодавців на засадах кооперації держави та бізнесу

Завдання напрямку: зменшення кваліфікаційного розриву між потребами ринку праці та можливостями шукачів роботи.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
		на 01.01.2021	до 2025	до 2030
Кількість зареєстрованих у центрі зайнятості безробітних, які пройшли	Донецька область	0	21 984	49 463
	Луганська область	0	9 037	35 054

перенавчання за програмою, осіб	Україна	н/д	н/д	н/д
Кількість роботодавців, які співпрацювали з обласним центром зайнятості	Донецька область	6,1 тис	8,1 тис	10,6 тис
	Луганська область	3,7 тис	4,6 тис	5,7 тис
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: Донецький обласний центр зайнятості, Луганський обласний центр зайнятості, Державна служба зайнятості України, розрахунки ЦЕС

Пропонується перевести програми з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації безробітних Донецької та Луганської областей на систему, що ставитиме на перше місце потреби роботодавців, та розширити масштаб таких програм. Перелік та зміст освітніх програм, за якими проводиться підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації безробітних, мають бути переглянуті на основі переваг локальних роботодавців, за їх безпосередньої участі як у розробці переліку спеціальностей, потрібних навичок та компетенцій, так і у виборі закладу освіти, у тому числі приватного. Для цього Служба зайнятості має проактивно контактувати із роботодавцями. Питання акредитації закладів освіти для надання послуг перекваліфікації має бути у віданні комітету у складі представників Служби зайнятості, ОДА та трьох представників від бізнесу в регіоні із консультативним голосом громадськості.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Внесення відповідних змін до Порядку професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних	До 01.09.2021	Мінсоцполітики
Виконання програми, координація та проведення інформаційної політики з роботодавцями та зареєстрованими безробітними, які виявили бажання пройти перенавчання	Постійно	Донецький та Луганський ОЦЗ та відповідні ЦПТО у м. Краматорськ та Сєверодонецьк

Джерела фінансування: Фонд загальнообов'язкового страхування, місцеві бюджети

4.1.3. Захід: Врахування Державною службою зайнятості можливостей для трудової мобільності та дистанційної роботи

Завдання заходу: підвищення трудової мобільності та дистанційної зайнятості.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
		на 01.01.2021	до 2025	до 2030
Частка працевлаштованих у загальній кількості зареєстрованих безробітних	Донецька область	32%	38%	46%
	Луганська область	35%	38%	46%
	Україна	26%		

Джерело: Донецький обласний центр зайнятості, Луганський обласний центр зайнятості, Державна служба зайнятості України, розрахунки ЦЕС

Пропонується включити до існуючої форми № 3-ПН пункт про готовність роботодавця прийняти на роботу людину на умовах дистанційної зайнятості, про надання роботодавцем житла (із повним або частковим покриттям витрат), компенсацію витрат на проїзд до робочого місця (повну або часткову) та/або сприяння працевлаштуванню інших членів родини у разі переїзду. Таким чином працівники Державної служби зайнятості зможуть пропонувати шукачам більшу кількість вакансій. Центри зайнятості також обмежені у можливостях пропонувати вакансії в інших районах та областях¹⁹. Пропонуємо зобов'язати працівників Служби зайнятості пропонувати шукачеві поряд із вакансіями за місцем проживання додатково підходящі вакансії в інших районах областей.

¹⁹ Згідно з ЗУ «Про зайнятість населення» (ст. 46, п. 1), «...підходящою для безробітного вважається робота, що відповідає освіті, професії (спеціальності), кваліфікації особи з урахуванням доступності транспортного обслуговування, встановленої рішенням місцевої державної адміністрації, виконавчого органу відповідної ради». Водночас «підходящою для безробітного не може вважатися робота, якщо місце роботи розташовано за межами доступності транспортного обслуговування, встановленої рішенням місцевої державної адміністрації, виконавчого органу відповідної ради» (ЗУ «Про зайнятість населення», ст. 46, п. 8); ст. 46 п. 9 ЗУ «Про зайнятість населення» наголошує, що «...без згоди громадянина йому не може пропонуватися робота, яка потребує зміни місця проживання».

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Внесення відповідних змін до форми звітності № 3-ПН	До 01.09.2021	Мінсоцполітики
Проведення кар'єрних консультацій з клієнтами із обов'язковим запропонованням наявних вакансій в інших регіонах України, а також дистанційних вакансій, співпраця з роботодавцями	Постійно	Донецький та Луганський обласні центри зайнятості та відповідні ЦПТО у м. Краматорськ та Сєверодонецьк
Заповнення форми звітності № 3-ПН із обов'язковим вказанням можливості виконувати роботу дистанційно або готовність розглянути кандидата з іншого регіону, співпраця з місцевими центрами зайнятості	Постійно	Підприємства України

Джерела фінансування: додаткових коштів на реалізацію заходу не передбачено.

4.1.4. Захід: Впровадження нових форм трудових відносин для підвищення гнучкості ринку праці та детінізації економіки

Завдання заходу: створення правових умов для більш гнучкого офіційного працевлаштування та зменшення частки неформально зайнятих в економіці регіону.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
		на 01.01.2021	до 2025	до 2030
Частка неформально зайнятих осіб серед усіх зайнятих віком 15-70 років	Донецька область	13%	10%	8%
	Луганська область	28%	23%	18%

	Україна	21%		
--	---------	-----	--	--

Джерело: Державна служба статистики України, розрахунки ЦЕС

Більш гнучкі форми зайнятості стимулюватимуть укладання повноцінних трудових договорів (із наданням відповідних соціальних гарантій), що зможуть замінити виконання роботи на умовах цивільно-правових договорів та спростять найм працівників іноземними компаніями. За прикладом ініційованого на початку 2021 року Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо врегулювання деяких нестандартних форм зайнятості» для працівників, чиї послуги потрібні не на постійній основі, а також Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення правового регулювання дистанційної роботи» № 1213-IX від 04.02.2021, пропонуємо запровадити на території регіону нові нестандартні форми трудових договорів, наприклад, трудовий договір з нефіксованим робочим часом, короткостроковий договір, учнівський договір.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробка пропозицій та рекомендацій щодо впровадження нових гнучких форм трудових контрактів	До 01.09.2021	Мінекономіки Мінреінтеграції
Розробка та прийняття відповідних змін до чинного трудового законодавства України	До 01.12.2021	Мінекономіки Мінреінтеграції ВРУ*
Розробка та прийняття ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання деяких нестандартних форм зайнятості»	До 01.12.2021	Мінекономіки Мінреінтеграції ВРУ*

Джерела фінансування: додаткових коштів на реалізацію заходу не передбачено.

4.1.5. Захід: Запровадження дуальної форми освіти у закладах ППТО, ФПО та ВО регіону

Завдання заходу: зменшення професійно-кваліфікаційних дисбалансів та підвищення рівня працевлаштування серед молоді.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Кількість закладів ППТО та ФПО, що пропонують дуальну форму навчання, одиниць (% від усіх таких закладів)	Донецька область	11 (28%)	20 (50%)	39 (100%)
	Луганська область	5 (26%)	10 (50%)	19 (100%)
	Україна	н/д	н/д	н/д
Кількість закладів вищої освіти, що пропонують дуальну форму навчання (% від усіх таких закладів)	Донецька область	0	6 (25%)	12 (50%)
	Луганська область	0	2 (30%)	4 (60%)
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: За агрегованими даними Єдиної державної електронної бази з питань освіти, розрахунки ЦЕС

Впровадження дуальної форми освіти в усіх закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, а також у частині закладів вищої освіти в регіоні, інтеграція практичних блоків у програми існуючих курсів, що пропонують заклади вищої освіти у регіоні, проведення активної комунікаційної політики з місцевими бізнесами щодо переваг дуальної форми освіти та впровадження учнівських трудових контрактів. Як пілотний проект пропонуємо впровадити у Донецькій та Луганській областях інтегровані програми навчання також на базі закладів вищої освіти (бакалаврат) за німецькою моделлю. Прикладом є подвійні освітні напрями з інтегрованою практикою, що поєднують навчання за ступенем бакалавра з інтегрованими практичними блоками. Для того щоб ініціатива запрацювала, пропонуємо надати закладам освіти більше гнучкості в організації освітнього процесу. Реалізація ініціативи передбачає тісну співпрацю багатьох

стейхолдерів (дотичних осіб): закладів освіти, представників бізнесу, потенційних здобувачів ДФО. Популяризація дуальної форми освіти серед останніх може здійснюватися шляхом проведення профорієнтаційних екскурсій для старшокласників на підприємства, які мають укладені договори із закладами освіти. Затверджене наприкінці 2019 року Положення про дуальну форму здобуття освіти передбачає, що студент, який навчається та одночасно проходить виробничу практику на підприємстві за дуальною формою навчання, має право бути зарахованим до штату працівників та отримувати фінансову винагороду за фактично виконану роботу. Проте до чинного Кодексу законів про працю України ще не було внесено відповідні зміни, які б регулювали періоди перебування здобувачів освіти на робочих місцях саме в рамках здобуття освіти за дуальною формою. Нині підприємства часто укладають два окремих договори: один із закладом освіти, інший – строковий трудовий договір із здобувачем.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробка Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти в Донецькій та Луганській областях	До 01.09.2021	МОН Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Розробка та впровадження програм дуальної форми освіти, а також їхня популяризація серед потенційних здобувачів, співпраця з місцевими роботодавцями, укладання контрактів про співпрацю та навчання студентів	До 01.07.2022	МОН Заклади професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти Донецької та Луганської областей

Джерела фінансування: Роботодавці, місцеві бюджети

4.1.6. Захід: Впровадження уроків підприємництва з початкової школи

Завдання заходу: збільшити схильність молоді регіону до підприємництва.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Кількість шкіл, де запровадили уроки підприємництва (частка від усіх шкіл області)	Донецька область	0	218 (40%)	546 (100%)
	Луганська область	0	123 (40%)	307 (100%)
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: За агрегованими даними Єдиної державної електронної бази з питань освіти розрахунки ЦЕС

Дослідження USAID ERA показало, що підприємництво не є популярним серед населення Донецької та Луганської областей – регіону із потужною індустріальною традицією. Для того щоб пом'якшити цей ефект на наступні покоління, пропонуємо додати підприємницьку компетенцію у програму Нової української школи (НУШ) в Донецькій та Луганській областях як пілотну. Це можуть бути як виділені уроки, так і наскрізна компетенція та проєктна співпраця школярів.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробка концепції уроків підприємницької компетенції, методології, навчальних матеріалів розробка відповідного нормативного документа	До 01.12.2021	МОН Провідні бізнес-асоціації України
Залучення донорської допомоги у розробці навчальних матеріалів, проведення майстер-класів, заходів з популяризації підприємницької діяльності, надання фінансових та	До 01.08.2022	Мінреінтеграції МОН

людських ресурсів на реалізацію ініціативи		
Впровадження уроків підприємницької компетенції, співпраця з батьками та донорами	3 01.09.2022	Школи Донецької та Луганської області

Джерела фінансування: місцеві бюджети, донорські кошти

4.2. Ініціатива: «Якість життя людей»

4.2.1. Захід: Запровадження низки ініціатив, покликаних підвищити рівень безпеки в регіоні

Завдання заходу: зміна сприйняття регіону: від «району бойових дій» до «району підвищеної безпеки».

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
			до 2025	до 2030
Кількість випадків надзвичайних ситуацій за рік*	Донецька область, 2020 (базовий)	6	Зменшення на 30%	Зменшення на 50%
	Луганська область, 2020 (базовий)	7	Зменшення на 30%	Зменшення на 50%
Збільшення охоплення населення сигналом українських мовників**	Донецька область	2015 – 2019 період базовий		
	охоплення FM-радіомовлення	на 245% – із 1,5 млн до 3,7 млн громадян	100% ПУТ 30% НПУТ	100% ПУТ 50% НПУТ
	цифрове телебачення	на 255% – з 1,1 млн до 2,8 млн громадян	100% ПУТ 30% НПУТ	100% ПУТ 50% НПУТ

	аналогове телебачення	на 152% – із 2 млн до 3 млн громадян	100% ПУТ 30% НПУТ	100% ПУТ 50% НПУТ
	Луганська область	2015 – 2019 період базовий		
	охоплення FM-радіомовленням	на 234% (із 743 тис. до більше ніж 1,7 млн громадян)	100% ПУТ 30% НПУТ	100% ПУТ 50% НПУТ
	цифрове телебачення	на 210% – із 661 тис. до 1,4 млн громадян	100% ПУТ 30% НПУТ	100% ПУТ 30% НПУТ
	аналогове телебачення	на 258% – із 674 тис. до 1,7 млн громадян	100% ПУТ 30% НПУТ	100% ПУТ 30% НПУТ

Джерело:

* Інформаційно – аналітична довідка про виникнення НС в Україні у 2020 році (<https://www.dsns.gov.ua/ua/Dovidka-za-kvartal/119288.html>)

**Звіт Національної Ради з питань телебачення і радіомовлення від 15.01.2020 року (<https://www.nrada.gov.ua/ohopennya-naselennya-ukrayinskym-teleradiomovlenniam-na-shodi-pivdni-krayiny-za-ostanni-5-rokiv-zroslo-shhonajmenshe-1-5-2-razy/>)

Хоча безпека в регіоні повною мірою залежить від агресії Російської Федерації, уряд України може запровадити ряд ініціатив, які б сприяли підвищенню безпеки в Луганській та Донецькій областях: (1) Укріплення української армії та розвиток військового співробітництва (інтеграція зі стандартами НАТО, навчання, двосторонні відносини); (2) Побудова військових містечок та переведення (створення, відновлення) воєнних частин з постійною дислокацією в Донецькій та Луганській областях (на противагу ротації і командированню); (3) Розвиток територіальної оборони по всій країні й у Донецькій та Луганській областях; (4) Перегляд підходів до цивільного захисту; (5) Зміна підходу у комунікації влади з місцевим населенням. За успішної реалізації ініціативи в регіоні будуть створені умови, в яких зростання інтенсивності бойових дій сприймається населенням Луганської та Донецької областей як злочини, вчинені Російською Федерацією або «проксі» РФ – незаконними збройними формуваннями, і грає проти російського інформаційного нарративу про «захисників». Крім того, в регіоні з'явиться спроможна система реагування на загострення ситуації на лінії розмежування у разі збільшення інтенсивності бойових дій по всій території Луганської та Донецької областей.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Посилення інформаційної політики українського Уряду на лінії розмежування та на окупованих територіях	До 31.12.2025	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Мінреінтеграції МКІП
Запровадження ефективних комунікацій, впровадження нових інформаційних каналів та якісне наповнення та формування інформаційних продуктів	До 31.12.2025	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації ОМС Мінреінтеграції Мінцифра
Залучення донорської допомоги у впровадженні ефективних та зовнішніх комунікацій громад України, застосування сучасних інструментів інформаційної діяльності	Весь термін дії стратегії	Мінреінтеграції
Вдосконалити систему оповіщення	До 31.12.2022	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Розширити систему відеоспостереження на об'єктах	До 31.12.2022	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації –

критичної інфраструктури та у місцях громадського користування		військово-цивільні адміністрації ОМС
--	--	---

Джерела фінансування: державний бюджет та кошти партнерів з розвитку

4.2.2. Захід: Комплекс заходів з підвищення якості та енергоефективності старого житлового фонду та комунальних мереж

Завдання заходу: подолати дефіцит якісного житла, знизити споживання тепла та енергії, а отже суми у платіжках мешканців, збільшити частку альтернативних джерел в енергоспоживанні

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
		на 01.01.2021	до 2025	до 2030
Кількість створених ОСББ*	Донецька область	4214	50% охоплення багатоквартирного житлового фонду	80% охоплення багатоквартирного житлового фонду
	Луганська область	820	50% охоплення багатоквартирного житлового фонду	80% охоплення багатоквартирного житлового фонду
Бенчмарк	Перше місце займає Донецька область			
Кількість ОСББ, які уклали Угоди із Фондом енергоефективності на реалізацію проектів в рамках державної програми “Енергодім” та інших енергоефективних програм та проектів**	Донецька область	1	20% функціонуючих ОСББ	50% функціонуючих ОСББ
	Луганська область	7	20% функціону	50% функціону

			ючих ОСББ	ючих ОСББ
Бенчмарк	Запорізька 19			
Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котельнь регіону***	Донецька область, 2019	0,6	Збільшення до 30%	Збільшення до 50%
	Луганська область, 2019	0,9	Збільшення на 30%	Збільшення на 50%
Бенчмарк	Дніпропетровська 18,1			

Джерело: розрахунки ЦЕС

*Міністерство розвитку громад та територій України

** Фонд енергоефективності

*** Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів за 2019 рік

Потрібно впровадити муніципальний енергоменеджмент та енергомоніторинг у громадах як систему управління використанням енергетичних та природних ресурсів. У рамках такої системи слід розробити плани дій сталого енергетичного розвитку громад на підставі Європейської ініціативи Угоди мерів по досягненню кліматичних і енергетичних цілей ЄС. В рамках плану дій системно запроваджуватимуться проєкти енергоефективності в громадах. Ми пропонуємо поєднати такі проєкти із створенням системи підтримки ОСББ, яка включатиме, крім проєктів енергоефективності, проєкти капітального ремонту та суттєвого поліпшення якості існуючого житла для подолання житлової проблеми: (1) Ввсебічна підтримка розширення практик управління будинками через ОСББ шляхом створення регіональних Ресурсних центрів підтримки ОСББ; (2) запровадження окремого пакету для ОСББ Донецької та Луганської областей у рамках державних програм підтримки енергомодернізації, які передбачають підвищення загальної суми відшкодування витрат за рахунок державного та місцевого бюджетів до 70-90% витрат; (3) надання пільгових кредитів на капітальний ремонт будинків у рамках муніципальних програм; (4) створення та підтримка мережі місцевих компаній для реалізації комплексу заходів, спрямованих на скорочення споживання енергоресурсів та термомодернізацію будівель, передусім у шахтарських мономістах; (5) реформування комунальних підприємств та теплового господарства громад через встановлення лічильників, аудит стану інфраструктури та фінансового стану компаній, ранжування проблемних ситуацій, а також фінансова підтримка їх вирішення; (6) розробка та впровадження нових схем теплозабезпечення громад,

модернізація теплових мереж із використанням енергоефективних матеріалів та обладнання.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити зміни до програм підтримки енергомодернізації запровадивши окремий пакет умов для ОСББ	До 01.10.2021	Мінреінтеграції Мінрегіон Фонд енергоефективності
Розробити або доповнити програму підтримки ОСББ.	До 01.12.2021	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Сприяння створенню регіональних Ресурсних центрів підтримки ОСББ як центрів сприяння переходу житлового фонду державної та комунальної форм власності у власність ОСББ та створення управляючих кампаній	Постійно	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Розробка та запровадження проєктів енергоефективності та застосування ВДЕ в тепловому господарстві за рахунок різноманітних джерел фінансування	Постійно	Комунальні теплозабезпечуючі кампанії
Розбудова якісних електронних сервісів, орієнтованих на потреби громадян	Постійно	Управляючі та енергосервісні кампанії

Залучення донорської допомоги в реалізації пілотних енергоефективних проєктів та реплікація на всю територію Донецької та Луганської областей	Постійно	Мінреінтеграції
---	----------	-----------------

Джерела фінансування: бюджети різних рівнів, міжнародна технічна допомога, Фонд енергоефективності

4.2.3. Захід: Забезпечення якісною питною водою населення Донецької та Луганської області

Завдання заходу: комплексне рішення надійного постачання якісної питної води в громадах Донецької та Луганської областей шляхом впровадження новітніх технологій та посилення ролі новоутворених громад у системі управління водним господарством.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
		на 01.01.2021	до 2025	до 2030
Відсоток заміненних трубопроводів, м	Донецька область	0	Провести заміну 30% аварійних трубопроводів	Провести заміну 50% аварійних трубопроводів
	Луганська область	0	Провести заміну 30% аварійних трубопроводів	Провести заміну 50% аварійних трубопроводів
Відсоток зниження питомих витрат електроенергії	Донецька область	0	Зниження витрат електроенергії на 10%	Зниження витрат електроенергії на 30%
	Луганська область	0	Зниження витрат електроенергії на 10%	Зниження витрат електроенергії на 30%
Кількість аварій на кожен км трубопроводу	Донецька область	0	Зниження аварійності на 3% в рік	Зниження аварійності на 5% в рік

	Луганська область	0	Зниження аварійності на 3% в рік	Зниження аварійності на 5% в рік
--	-------------------	---	----------------------------------	----------------------------------

Джерело: *Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні за 2019 рік (Мінрегіон)

З метою виконання заходу пропонується: (1) Виокремлення фінансування для виконання гуманітарної місії постачання води на тимчасово окуповані території КП «Компанія "Вода Донбасу"» та КП «Попаснянський районний водоканал»; (2) Диверсифікація джерел та реконструкція систем постачання питної води у громадах Донецької та Луганської областей. Розробка та реалізація альтернативних схем і планів водопостачання в громадах Донецької та Луганської областей (у тому числі існуючих); (3) Модернізація систем водопостачання, перекачувального обладнання, заміна насосів на енергоощадні КП «Компанія "Вода Донбасу"» та КП «Попаснянський районний водоканал», що дозволить зменшити втрати води та витрати електроенергії на її перекачку шляхом залучення додаткового фінансування із різних джерел фінансування, у тому числі коштів уряду Франції на підставі проведених переговорів.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробити схему водопостачання для побутових, промислових та с/г потреб.	До 31.06.2022	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації
Реалізація проекту з постачання питної води у м. Маріуполі	До 31.06.2022	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Маріупольський водоканал
Сприяння розбудові нових джерел водопостачання	Постійно	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації –

		військово-цивільні адміністрації
Модернізація систем водопостачання, перекачувального обладнання, заміна насосів на енергоощадні КП «Компанія “Вода Донбасу”»	До 31.06.2026	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації КП “Компанія Вода Донбасу”
Модернізація систем водопостачання, перекачувального обладнання, заміна насосів на енергоощадні КП «Попаснянський районний водоканал»	До 31.06.2026	Мінреінтеграції Луганська обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація КП “Попаснянський районний водоканал”

Джерела фінансування: бюджети різних рівнів, Фонд консорціумного фінансування, міжнародна технічна допомога, приватні кошти

4.2.4. Захід: Доступність спроможних мереж надання медичних, освітніх, адміністративних та соціальних послуг у громадах на лінії розмежування та прикордонних з РФ територіях

Завдання заходу: підвищити якість життя людей у найбільш вразливих громадах через кращий доступ до базових послуг освіти, охорони здоров'я та культури.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий	Проміжний	Цільовий
			до 2025	до 2030
% поданих декларацій до загальної кількості населення ПУТ*	Донецька область	2021 рік 33,18%	Збільшення до 100%	-
	Луганська область	2021 рік	Збільшення до 100%	-

		23,24%		
	Дніпропетровська, 2021	81,14%	н/д	н/д
Щільність сільських лікарів на 10000 сільського населення**	Донецька область	2018 2	5	7
	Луганська область	2018 6,5	7	7
	Харківська, 2018	6,9	н/д	н/д
% лікарів пенсійного віку***	Донецька область	2019 31,5	Зниження до 20%	Зниження до 10%
	Луганська область	2019 31,5	Зниження до 20%	Зниження до 10%
	Дніпропетровська	13,9%	н/д	н/д
% педагогічних працівників у ЗЗСО віком 60+****	Донецька область	17,2	Зниження на 30%	Зниження на 50%
	Луганська область	15	Зниження на 30%	Зниження на 50%
	Україна	14,8	н/д	н/д
Середня наповненість одного ЗЗСО, кількість учнів*****	Донецька область	2020 325	350	400
	Луганська область	2020 200	250	300
	Україна	271	н/д	н/д
Кількість створених мультицентрів на КПП	Донецька область	0	1	2
	Луганська область	0	1	2

Джерело:

*Національна служба здоров'я України

** Кадрові ресурси системи охорони здоров'я в Україні. Ситуаційний аналіз / Д. Богдан, А. Бойко, А. Василькова та ін. Проект USAID «Підтримка реформи охорони здоров'я». Київ, 2019

***Медстат, форма звіту № 17 Звіт про медичні кадри

****Міністерство освіти і науки України, інформаційно-аналітичний збірник 2020

Потрібно передусім завершити передачу інфраструктурних об'єктів до новоутворених територіальних громад поблизу лінії розмежування. Наступний етап – це утворення спроможних мереж надання медичних, освітніх, адміністративних та соціальних послуг через інвентаризацію таких об'єктів, їх перепрофілювання за потреби, організацію їх роботи. З огляду на перспективу реінтеграції доцільно забезпечити мешканців Луганської та Донецької областей, у тому числі ВПО, адміністративними та соціальними послугами в громадах, де розташовані контрольно-пропускні пропуски в'їзду та виїзду Станиця Луганська, Щастя (не відкрито), Золоте (не відкрито) Луганської області та Мар'їнка, Майорське, Новотроїцьке, Гнупове в Донецькій області. Для цього потрібно створити систему адміністративних мультицентрів з функціоналом по типу Маріупольського мультицентру, в якому надається понад 400 адміністративних і державних послуг, а саме сервіси ЦНАП, департаменту соціального захисту населення, відділення Пенсійного фонду України, регіонального сервісного центру тощо. При відновленні мережі закладів адмінпослуг, освіти та охорони здоров'я обов'язкове врахування необхідності доступу до безпечного інклюзивного середовища.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Завершити передачу інфраструктурних об'єктів до новоутворених територіальних громад поблизу лінії розмежування	До 31.06.2022	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)

Підвищення рівня якості функціонування існуючих установ надання медичних, освітніх, адміністративних та соціальних послуг до необхідного рівня.	До 31.12.2022	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою) Мінреінтеграції
Створити систему адміністративних мультицентрів	До 31.12.2022	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою) Мінреінтеграції

Джерела фінансування: бюджети різних рівнів, фінансування, міжнародна технічна допомога, приватні кошти

4.2.5. Захід: Будівництво Луганської та Донецької обласних клінічних лікарень

Завдання заходу: відновити доступ мешканців областей до третинної ланки медичних послуг.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Лікарні побудовано	Донецька область	Відсутні	Лікарня побудована і працює	н/д

	Луганська область	Відсутні	Лікарня побудована і працює	н/д
Кількість щорічних обстежень,	Донецька область	0	0	90
Кількість (тис)	Луганська область	0	0	90
Кількість пацієнтів, які отримали високотехнологічну медичну допомогу щодо здійснення операційних втручань	Донецька область	0	0	9000
	Луганська область	0	0	9000

Джерело: Обласні клінічні лікарні, розрахунки ЦЕС

В обох областях є потреба зведення нових будівель для Луганської та Донецької обласних клінічних лікарень та придбання необхідного медичного обладнання. Мають бути створені окремі бюджетні програми на рівні МОЗ, які передбачатимуть необхідне фінансування на рік та закладання цих витрат у бюджетні декларації та плани на середньостроковий період. Спеціалізацію закладів на базі нозологій має розробити МОЗ.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Визначення компанії яка забезпечить будівництво лікарні під ключ	протягом 2021 року	Мінреінтеграції, Луганська обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація
Підготовка Рамкової Угоди про залучення фінансування,	протягом 2021 року	Мінреінтеграції,

узгодження рішення про залучення фінансування на рівні КМУ, передача рамкової Угоди для ратифікації до ВРУ		Луганська обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація Мінфін, <i>КМУ*</i>
Виготовлення передпроектної документації для будівництва лікарні	2022 рік	Мінреінтеграції, Луганська обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація
Проектні роботи	четвертий квартал 2022 року	Проектна організація визначена в Рамковій угоді
Початок будівництва	2023 рік	Генеральний підрядник визначений Рамковою Угодою
Завершення будівництва, введення об'єкта в експлуатацію	2024 рік	Генеральний підрядник визначений Рамковою Угодою
Будівництво першої черги обласної лікарні в місті Краматорськ	2024 рік	Донецька обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація (функції замовника) Генпідрядник

Джерела фінансування: державний та обласний бюджет, кошти МФО

4.2.6. Захід: Створення спортивних та креативних просторів розвитку молоді

Завдання заходу: підвищення рівня життя та доступних можливостей активного дозвілля на противагу деструктивному, створення стимулів для молоді залишатися жити та працювати в Донецькій та Луганській областях.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Кількість змагань з видів спорту і заходів фізкультурно-оздоровчої та спортивної спрямованості міського і обласного рівня в рік	Донецька область	0	40	80
	Луганська область	0	25	50
Кількість спортивних заходів всеукраїнського рівня, видовищно-розважальних і святково-урочистих заходів в рік	Донецька область	0	20	30
	Луганська область	0	10	20
Кількість створених креативних молодіжних Центрів та Хабів в громадах Донбасу	Донецька область	0	8	15
	Луганська область	0	7	15

Джерело: розрахунок ЦЕС

Для мешканців Луганської області, за інформацією ОДА, важливо отримати обласний стадіон з сучасними легкоатлетичним ядром і багатофункціональним спортивним майданчиком та інклюзивним доступом. Капіталовкладення можуть бути профінансовані через бюджетні програми Міністерства культури, молоді та спорту України, вибір існуючого (під реконструкцію) або будівництво нового об'єкту також варто покласти на нього. Особливої уваги потребує спортивна інфраструктура регіону, наявність спортивних майданчиків і цілих спортивних просторів для розвитку різних видів спорту та спортивного туризму. Відновлення спортивної інфраструктури вкрай необхідне, особливо для міста Сєверодонецька, в якому немає жодного

функціонуючого стадіону, обладнаного для проведення спортивних змагань. З місцевих бюджетів можуть надаватися мікрогранти або фінансування частини витрат за пільговими кредитами на створення та інституційне фінансування прибуткових або неприбуткових (у формі ГО) молодіжних хабів, технологічних коворкінгів, спортивних клубів та майданчиків за ініціативи приватного сектора, що залучить молодь до активного життя. Розміщення таких хабів у ревіталізованих просторах нефункціонуючих заводів за умови екологічної придатності останніх дозволить покращити психологічне сприйняття міст (приклади: «Промприлад» у Івано-Франківську, прибережна зона старих логістичних комплексів у Берліні, перетворена на сучасний музичний та лаунж простір).

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Аналіз доцільності та прийняття рішення щодо побудови обласного стадіону	До 31.12.2021	Мінреінтеграції Луганська обласна державна адміністрація – військово-цивільна адміністрація
Розробка та впровадження проєктів розбудови просторів розвитку у партнерстві із молодіжними та громадськими партнерськими організаціями та закладами	Постійно	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)
Розробка та впровадження проєктів реалізації громадських ініціатив в сфері спортивних та молодіжних просторів розвитку	Постійно	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні адміністрації –

		військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою) ГО (за згодою)
--	--	---

Джерела фінансування: бюджети різних рівнів, Фонд консорціумного фінансування, міжнародна технічна допомога, приватні кошти

4.2.7. Захід: Сприяння розвитку туристичного потенціалу регіону

Завдання заходу: розвиток місцевого туризму та популяризація культурної спадщини.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Кількість розбудованих туристичних маршрутів на території Донбасу*	-	0	50	80
Кількість проведених туристичних подій (фестивалів, ярмарок, свят) на території Донбасу*	-	30	50	70
Кількість туристів в рік**	Донецька область	32930	40000	60000
	Луганська область	10380	20000	50000
Бенчмарк	Дніпропетровська область	2019 рік 154215		

Джерело: Держстат, Програма розвитку культури і туризму Донецької області на 2020 – 2024 роки, Концепція розвитку туризму в Луганській області до 2022 року, розрахунки ЦЕС

Проекти можуть здійснюватися громадами на умовах співфінансування із бюджетів різних рівнів, міжнародної технічної допомоги, в рамках конкурсів Українського культурного фонду, державної секторальної підтримки ЄС, ДФРР. Можливі такі напрямки для розвитку туризму в регіоні: (1) Створення спільних туристичних продуктів та туристичних маршрутів; (2) Створення спільних туристичних продуктів та туристичних маршрутів у рамках Лимано-Кремінської рекреаційної дестинації. Кремінська громада (Луганська область) та Лиманська громада (Донецька область) поєднані спільним природним об'єктом – річкою Сіверський Донець та лісовими масивами. Передача санаторію «Озерний» із державної власності у комунальну власність Кремінської територіальної громади підсилить напрям розвитку туризму в рекреаційній зоні національного природного парку «Кремінські ліси»; (3) Розвиток сезонного туризму на базі кам'яних могил (Донецька область) сприятиме популяризації регіону; (4) Розвиток зеленого туризму через центри підтримки підприємництва за рахунок співфінансування з місцевих бюджетів; (5) Розвиток промислового та освітнього туризму на найбільш цікаві промислові об'єкти регіону (заводи, шахти, кар'єри тощо); (6) Розбудова інфраструктури туризму на базі Деркульського та Лимарівського державних кінних заводів (Біловодська селищна громада, Луганська область); (7) Створення приморської рекреаційної зони в місті Маріуполь. Розбудова інфраструктури відпочинку та дозвілля.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розглянути доцільність та прийняти рішення щодо створення туристично-інформаційних центрів в регіоні	01.12.2021	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою) ДАРТ
Розбудова спільних туристичних маршрутів, туристичної інфраструктури та туристичних подій	постійно	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації –

		військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою) ДАРТ
Розробка та реалізація проєктів в сфері туризму в рамках національних та міжнародних конкурсів та програм	постійно	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою) ДАРТ ГО (за згодою)
Розбудова інфраструктури туризму на базі Деркульського та Лимарівського державних кінних заводів	01.12.2022	Луганська ОДА ОМС Державна туристична агенція
Створення приморської рекреаційної зони в місті Маріуполь. Розбудова інфраструктури відпочинку та дозвілля	01.12.2025	Маріупольська міська рада

Джерела фінансування: бюджети різних рівнів, міжнародна технічна допомога, приватні кошти

4.2.8. Захід: Розбудова ефективного врядування та форм прямої демократії в громадах Донецької та Луганської областей

Завдання заходу: розвиток у територіальних громадах ефективної системи управління, орієнтованої на потреби населення, впровадження сучасних форм громадської участі, в тому числі електронного врядування.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Індекс задоволеності населення якістю наданих громадами послуг для всіх громад регіону*	Донецька область	3,1 (2020 рік) (Маріуполь)	3,4	3,7
	Луганська область	2,8 (2020 рік) (Сєверодонецьк)	3,1	3,7
	Вінниця	2020 рік 3,5		
Доходи місцевих бюджетів на одиницю населення, тис.грн.**	Донецька область	5,8 (2020 рік)	9	11
	Луганська область	4,06 (2020рік)	7	10
	Україна	2020 рік 7,3		
Сума, яку виділяють на фінансування програм з впровадження Громадського бюджету, тис. Грн***	Донецька область	2018 рік 16600	40000	70000
	Луганська область	2018 рік 6500	30000	60000
	Дніпропетровська	2018 рік 38850		
Надходження до бюджетів Агенцій регіонального розвитку тис.грн.****	Донецька область	0	1000	3000
	Луганська область	2020 рік 719,4	2000	5000

	Черкаська область	2020 рік 5517,8		
--	-------------------	--------------------	--	--

Джерело:

* Опитування у 2020 році проводилось на замовлення Міжнародного республіканського інституту (IRI) за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID)

** Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, 10.02.2021 (Мінрегіон)

*** Посібник «Упровадження та вдосконалення Громадського бюджету: практичні рекомендації» підготовлено в рамках діяльності проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади

**** Звіт про результати діяльності Агенції регіонального розвитку у 2020 році (Мінрегіон)

З метою виконання завдання заходу пропонується: (1) Створення ефективної системи управління новоутворених громад. Основними принципами управління мають стати: рівний доступ населення до якісних послуг, ґендерна рівність та інклюзія, залучення громадян до прийняття управлінських рішень у громадах; (2) Автономізація комунальних закладів, впровадження нових підходів до їх управління, запровадження стандартів клієнтського сервісу та безбар'єрний доступ до приміщень соціальної інфраструктури, цифровізація послуг та дистанційні форми роботи забезпечать високий рівень задоволення споживачів якістю послуг; (3) Створення та підтримка муніципальних реєстрів (баз даних) з використанням геоінформаційних технологій – електронних реєстрів громад та нерухомості, земельних кадастрів, мап інженерних комунікацій, соціальних об'єктів, ґендерне мапування тощо; (4) Запровадження в громадах різноманітних форм безпосередньої демократії (громадські обговорення, громадські ініціативи, звернення та запити громадян, електронні петиції, дорадчо-консультативні органи, діалогові платформи тощо). Застосування партисипативного, або учасницького, бюджетування як інструменту прямої демократії сприятиме участі громадян у прийнятті рішень щодо розподілу бюджетних коштів; (5) Впровадження ґендерного аналізу та мейнстримінгу в систему управління громадами через підвищення ґендерної компетентності місцевого персоналу; (6) Забезпечення ефективних комунікацій в громаді через системний принцип відкритості влади, впровадження інформаційних центрів та платформ взаємодії ОМС/ВЦА із громадськістю та ЗМІ; (7) Розбудова партнерств у громадах, а саме: влади громади та бізнесу, міжмуніципальної та міжрегіональної співпраці, приватно-публічного партнерства, підтримка кластерних ініціатив – поживають місцевий економічний розвиток у громадах; (8) Створення місцевих проектних команд як у структурі ОМС/ВЦА, так і в партнерстві із АЕР, АРР, центрами підтримки бізнесу, що підвищить спроможність громад залучати зовнішні ресурси в рамках міжнародних та національних конкурсів та програм; (9) Поширення програм технічної підтримки донорським коштом на органи місцевої влади, які братимуть участь у розробці пропозицій для залучення коштів ДФРР, УКФ, інших фінансових ресурсів, а також працюватимуть із загальнодержавними програмами та організаціями.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Впровадження системи управління із запровадження електронних сервісів та форм прямої демократії	До 2024	<p>Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації</p> <p>Військово-цивільні адміністрації територіальних громад</p> <p>ОМС (за згодою)</p>
Розробка та реалізація проектів з питань громадської участі та навчальних програм в рамках національних та міжнародних конкурсів та програм	Постійно	<p>обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації</p> <p>Військово-цивільні адміністрації територіальних громад</p> <p>ОМС (за згодою)</p> <p>ГО (за згодою)</p>

Джерела фінансування: бюджети різних рівнів, міжнародна технічна допомога, приватні кошти.

4.3. Ініціатива: «Покращення якості довкілля»

4.3.1. Захід: Розробка та впровадження планів сталої міської мобільності

Завдання заходу: зменшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Валовий регіональний продукт на 1 т викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел	Донецька область	3,5 млн. грн.	7 млн. грн.	10,5 млн. грн.
	Луганська область	2,1 млн. грн.	6 млн. грн.	10,5 млн. грн.
	Україна	2,2 млн. грн.	н/д.	н/д.

Джерело: Державна служба статистики України, розрахунки ЦЕС

Задля зменшення викидів шкідливих речовин від пересувних джерел у громадах Донецької та Луганської областей існує потреба в розробленні та впровадженні Планів сталої міської мобільності. Плани розробляються та впроваджуються місцевими органами влади для великих міст Донецької та Луганської області згідно з Настановами з розробки та виконання плану сталої міської мобільності, підготованими Європейською комісією. Суттєвого зменшення викидів забруднюючих речовин та рівня шуму можна досягти завдяки: (1) впровадженню сучасних методів планування та управління міським рухом для збільшення перевезень громадським транспортом та зменшення заторів на автошляхах; (2) сприянню розвитку немоторизованих засобів пересування; (3) заміні рухомого складу громадського транспорту на двигунах внутрішнього згоряння на транспорт на електродвигунах, розвитку та реконструкції міського електричного транспорту, зокрема трамвайного та тролейбусного транспорту.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розроблення Планів сталої міської мобільності	До 31.12.2021	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)
Впровадження Планів сталої міської мобільності	Згідно до термінів планів	Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)
Залучення донорської допомоги в для впровадження Планів сталої міської мобільності	Згідно до термінів планів	Мінреінтеграції Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)

Джерела фінансування: Державний та місцеві бюджети, кошти міжнародних фінансових організацій

4.3.2. Захід: Розбудова регіональних систем моніторингу довкілля

Завдання заходу: розробка та впровадження на територіях Донецької та Луганської областей сучасних систем моніторингу довкілля.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025 року	Цільовий до 2030
Кількість автоматизованих пунктів спостережень за станом атмосферного повітря	Донецька область	7	9	12
	Луганська область	0	4	8
	Україна	н/д	н/д	н/д
Кількість автоматизованих пунктів спостережень за станом поверхневих вод	Донецька область	6	7	8
	Луганська область	0	1	2
	Україна	н/д	н/д	н/д

Джерело: Державні обласні адміністрації в Донецькій та Луганській областях, розрахунки ЦЕС

Для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та інформаційної підтримки управлінських рішень у сфері управління якістю довкілля та екологічної безпеки в регіоні існує нагальна потреба розбудови регіональних систем моніторингу довкілля. Розбудова регіональних систем моніторингу довкілля забезпечується місцевими органами влади та Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України. Для фінансування витрат можна використовувати кошти Державного або обласних фондів охорони навколишнього природного середовища.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробка плану розбудови регіональних систем моніторингу довкілля	До 31.12.2021	Міндовкілля Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)
Впровадження плану розбудови регіональних систем моніторингу довкілля	Згідно до термінів планів	Міндовкілля Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)

Джерела фінансування: державний та обласні фонди захисту довкілля, кошти міжнародних фінансових організацій.

4.3.3. Захід: Збір та утилізація промислових та побутових відходів

Завдання заходу: збільшити частку утилізованих відходів через розбудову регіональних систем управління побутовими та промисловими відходами.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2020	Проміжний до 2025 року	Цільовий до 2030
Співвідношення обсягу утилізованих відходів до обсягу видалених відходів у спеціально відведені місця та об'єкти	Донецька область	28,6%	42%	55%
	Луганська область	11,1%	33%	55%
	Україна	45%	н/д	н/д

Джерело: Державна служба статистики України, розрахунки ЦЕС

Успішний досвід Маріуполя з використання кредитних коштів для осучаснення та збільшення ефективності системи поводження з відходами може бути запозичений для інших великих міст регіону. Розбудова регіональних систем моніторингу довкілля, включно з розробленням та впровадженням Регіональних планів управління відходами, Планів заходів щодо зменшення обсягів захоронення побутових відходів, що біологічно розкладаються, Планів заходів щодо приведення полігонів у відповідність з екологічними вимогами, Планів управління відходами будівельно-ремонтних робіт, Планів заходів щодо ліквідації накопичень непридатних хімічних засобів захисту рослин тощо здійснюється місцевими органами влади.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розробка комплексу заходів (планів) розбудови регіональних систем утилізації промислових та побутових відходів	До 31.12.2021	Міндовкілля Донецька, Луганська обласні державні адміністрації –

		військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)
Впровадження комплексу заходів (планів) розбудови регіональних систем утилізації промислових та побутових відходів	Згідно до термінів планів	Міндовкілля Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)

Джерела фінансування: Державний та місцеві бюджети, кошти міжнародних фінансових організацій.

4.3.4. Захід: Адаптація до зміни клімату та пом'якшення його наслідків, зменшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел

Завдання: зменшення викидів парникових газів та забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2020	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Рівень валового регіонального продукту на 1 т викидів	Донецька область	7,7 тис. грн.	44 тис. грн.	80 тис. грн
	Луганська область	11,0 тис. грн.	45 тис. грн.	80 тис. грн

діоксиду вуглецю	Україна	28,2 тис. грн.	н/д	н/д
Рівень валового регіонального продукту на 1 т викидів забруднюючих речовин	Донецька область	0,24 млн. грн.	2,2 млн. грн.	4 млн. грн.
	Луганська область	0,75 млн. грн.	2,8 млн. грн.	4 млн. грн.
	Україна	1,42 млн. грн.	н/д	н/д

Джерело: Державна служба статистики України, розрахунки ЦЕС

Для мінімізації екологічних, економічних та соціальних ризиків зміни клімату існує потреба в розробленні та впровадженні регіональних та місцевих Планів дій з адаптації до наслідків зміни клімату та Планів дій з пом'якшення зміни клімату. Розробка регіональних та місцевих Планів дій з адаптації до наслідків зміни клімату та Планів дій з пом'якшення зміни клімату здійснюється на всій території Донецької та Луганської областей, включаючи території громад, крім тимчасово окупованих територій.

Розробка регіональних та місцевих Планів дій з адаптації до наслідків зміни клімату та Планів дій з пом'якшення зміни клімату здійснюється на всій території Донецької та Луганської областей, включаючи території громад, крім тимчасово окупованих територій. Розбудова регіональних систем моніторингу довкілля, включно з розробленням та впровадженням Регіональних планів управління відходами, Планів заходів щодо зменшення обсягів захоронення побутових відходів, що біологічно розкладаються, Планів заходів щодо приведення полігонів у відповідність з екологічними вимогами, Планів управління відходами будівельно-ремонтних робіт, Планів заходів щодо ліквідації накопичень непридатних хімічних засобів захисту рослин тощо здійснюється місцевими органами влади.

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Розроблення регіональних та місцевих Планів дій з адаптації до наслідків зміни клімату та Планів дій з пом'якшення зміни клімату	До 31.12.2021	Міндовкілля О Донецька, Луганська обласні державні адміністрації –

		військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)
Впровадження регіональних та місцевих Планів дій з адаптації до наслідків зміни клімату та Планів дій з пом'якшення зміни клімату	Згідно до термінів планів	Міндовкілля Донецька, Луганська обласні державні адміністрації – військово-цивільні адміністрації Військово-цивільні адміністрації територіальних громад ОМС (за згодою)

Джерела фінансування: Державний та місцеві бюджети, кошти міжнародних фінансових організацій

4.3.5. Захід: Підтримка рівня та очищення шахтних вод

Завдання заходу: розробка та впровадження Проєктів ліквідації гірничих підприємств з урахуванням збереження систем очищення та водовідливу шахтних вод.

Індикатори заходу:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Проміжний до 2025	Цільовий до 2030
Розробка проєктів ліквідації гірничих підприємств з урахуванням збереження систем очищення та водовідливу шахтних вод	Донецька область	0	3	5
	Луганська область	0	2	3

Впровадження проєктів ліквідації гірничих підприємств з урахуванням збереження систем очищення та водовідливу шахтних вод	Донецька область	0	1	5
	Луганська область	0	1	3

Джерело: Експертні висновки. НАН України

Через затоплення низки шахт у Донецькій та Луганській областях існує нагальна потреба розробки та впровадження Проєктів ліквідації гірничих підприємств з урахуванням збереження систем очищення та водовідливу шахтних вод. Розробка Проєктів ліквідації гірничих підприємств забезпечується Міненерговугілля. Впровадження Проєктів ліквідації гірничих підприємств забезпечується ДП «Об'єднана компанія "Укрвуглереструктуризація"».

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець та суб'єкт прийняття*
Провести аналіз води та надати рекомендації щодо можливостей її очистки та використання	постійно	Держпродспоживслужба
Розробка Проєктів ліквідації гірничих підприємств з урахуванням збереження систем очищення та водовідливу шахтних вод	До 31.12.2021	Міненерго
Впровадження Проєктів ліквідації гірничих підприємств з урахуванням збереження систем очищення та водовідливу шахтних вод	Згідно до термінів планів	ДП «Об'єднана компанія "Укрвуглереструктуризація"»

Джерела фінансування: Державний та місцеві бюджети, кошти міжнародних фінансових організацій, Косорціумний фонд.

5. Дорожня карта

Практична реалізація Стратегії складна і успішно може здійснюватися тільки при добре організованій систематизації, тобто необхідна налагоджена система постійної актуалізації стратегії, управління стратегічними ризиками, моніторингу її виконання, координації дій учасників стратегічної екосистеми, повноцінного управління проектами з реалізації стратегії. Нерозвиненість інструментів гнучкого, адаптивного управління реалізацією стратегії, управління гарячими змінами, відсутність узгодженості прийнятих рішень, прозорості дій, обґрунтованих підходів з багатокритеріальним аналізом викликає стихійні, вузькоспеціалізовані рішення, що в підсумку дає зрив термінів і бюджетів як окремих проектів так і програм.

Основним базовим інструментом побудови такої системи є дорожня карта реалізації стратегії, яка наведена окремим документом (Додаток №1) до цього звіту. Дорожня карта побудована на базі таблиць «Ключові виконавці», відповідно до Напрямів, Ініціатив та Заходів цього звіту.

Чим масштабніша стратегія, чим більше напрямків програм, ініціатив та заходів, тим вище ймовірність відсутності узгодженості прийнятих рішень, прозорості дій, обґрунтованих підходів з багатокритеріальним аналізом. Концептуальний підхід, у вигляді створення Офісу з впровадження стратегії (далі – Стратегічного офісу) як системного інструменту управління впровадженням стратегії, забезпечить швидку, якісну та ефективну реакцію при керуванні здійсненням стратегічних заходів (проектів) на зміни умов зовнішніх впливів, протидіє зниженню або можливого зниження ефективності виконання всіх проектів і в цілому. Тому створення такого Стратегічного офісу є однією з рекомендацій та необхідною основою для успішного впровадження стратегії. Це послужить одним з показників зрілості управління реалізацією стратегії та забезпечить успіх провадження Стратегії. Такий офіс бажано створити найближчим часом, а відповідати за його створення має Мінреінтеграції.

Глобальна система управління процесами, заходами, в реалізації ініціатив стратегії так само, як і в значному відсотку класичного управління масштабних процесів має бути побудована за функціональним принципом. Даний принцип ґрунтується на чіткому розподілі функцій між учасниками екосистеми розробки, актуалізації, моніторингу та реалізації стратегії і збереженні багаторівневої структури управління.

Функції та обов'язки Стратегічного офісу значно ширше, ніж обов'язки і функції управління командою проекту. Офіс має займатися управлінням як суто стратегічними так і плануванням, складанням розкладів і контролем великої кількості проектів. Офіс має стати координатором та «посередником» між

виконавцями і вищим органом управління, це сполучна ланка між стратегічною ідеєю стратегії її виконавцями та іншими учасниками стратегічної екосистеми. Основними функціями Офісу можуть бути наприклад такі:

- розробка пропозицій щодо актуалізації стратегії;
- управління стратегічними ризиками та моніторинг її виконання;
- координації дій учасників стратегічної екосистеми;
- звітування перед керівними органами стратегії та громадськістю;
- забезпечення введення і управління процесом реалізації стратегії;
- загальна координація плану дій;
- реалізація окремих проектів стратегічного значення;
- тощо.

Таким чином Стратегічний офіс - це спеціалізована організаційна структура, мета якої підтримувати впровадження стратегії на різних рівнях управління. В глобальному сенсі основне завдання Офісу - управління змінами, яке являє собою процес прогнозування і планування, реєстрації всіх потенційних змін (у стратегії, змісті проектів, специфікації, вартості, плані, мережевому графіку і т.д.) для детального вивчення, оцінки наслідків, схвалення або відхилення, а також для організації моніторингу і координації виконавців, що реалізують такі зміни.

Окремо слід зазначити, що Стратегічний офіс має прийняти суттєву чи навіть лідируючу участь у підтримці роботи Консультаційної Ради національного проекту «Схід економіки» (детально описано у Розділі 6 «Інституційна система управління територією пріоритетного розвитку» даного Звіту) щодо створення екосистеми впровадження стратегії: утворені таких її системних компонентів як Агенція з питань управління ТПР, Фонд консорціумного фінансування, Державний венчурний фонд та інших. Власне в подальшому слід розглядати команду та компетенції Стратегічного офісу як фундамент для утворення самої Агенції з питань управління ТПР.

6. Інституційна система управління територією пріоритетного розвитку

Враховуючи найвищий рівень значущості розробки та впровадження Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей, її соціальну вагу, фокус уваги українського суспільства та міжнародної спільноти, а також важливість забезпечення якісної системи управління Стратегією та територією перспективного розвитку як такою, залучення до цього процесу більшості органів державного управління та міжнародних організацій пропонуємо розглянути можливість створення Національного проекту із власною бренд-назвою, наприклад «Схід економіки». В разі використання такого підходу, це погребуватиме побудови відповідної системи управління таким проектом, власне як і територією перспективного розвитку. Така ідея, виглядає ще більш обґрунтованою, враховуючи важливість успішної реалізації Стратегії для безпечної реінтеграції східного регіону, та протидії агресії РФ економічним шляхом.

Основні засади функціонування території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях будуть визначатись спеціальним Законом України «Про запровадження спеціального режиму інвестиційної діяльності на території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях» (робоча назва Закону), що впроваджуватиме спеціальні підходи до організації управління і реалізації економічних процесів на цій території, запроваджуватиме спеціальний правовий режим здійснення інвестиційної діяльності, а також особливий порядок застосування та дії законодавства України. Цей Закон наразі розробляється МТОТ і має бути поданий до ВРУ найближчим часом. Саме ним будуть врегульовані відносини, що виникають при створенні та забезпеченні функціонування території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях, реалізації прав та обов'язків її учасниками – резидентами, організаційні та правові засади дії спеціального режиму інвестиційної діяльності, а також інші відносини, що виникають при здійсненні органами управління діяльності за дотриманням вимог законодавства резидентами цього правового режиму. До правовідносин, що не будуть врегульовані цим Законом, застосовуватиметься законодавство України.

6.1. Основні засади функціонування території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях

Територія перспективного розвитку (далі – ТПР (остаточне визначення буде дане в Законі)) у Донецькій та Луганській областях створюється з метою формування сучасної економіки регіону на основі інноваційної моделі розвитку з широким залученням вітчизняних та іноземних інвестиційних ресурсів, сталого розвитку територіальних громад, стимулювання підприємницької діяльності, створення сучасної ринкової виробничої і транспортної інфраструктури, зміцнення міжрегіональних соціально-економічних зав'язків та кооперації, інтеграції регіону в європейську і світову економічні системи та підвищення рівня добробуту людей.

Діяльність на території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях здійснюватиметься на засадах:

- **добровільності**, - всі суб'єкти господарювання, що набудуть статусу резидента території перспективного розвитку, діятимуть за власної волі;
- **свободи діяльності**, - всі резиденти території перспективного розвитку матимуть право вільно здійснювати господарчу (та іншу) діяльність за власним бажанням та на висланий розсуд, у разі якщо це не суперечить букві та духу українського законодавства.
- **стабільності**, - держава гарантуватиме незмінність норм та правил економічної діяльності якнайменше увесь період дії спеціального режиму інвестиційної діяльності.
- **правомірності** дій резидента території перспективного розвитку, - в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акту, або якщо норми нормативно-правових актів припускають неоднозначне трактування прав та обов'язків резидентів, рішення прийматиметься на користь резидентів.

Територія перспективного розвитку буде запроваджуватись в межах двох адміністративно-територіальних одиниць України: Донецької та Луганської областей, та не поширюватиметься на тимчасово окуповану територію. Спеціальний режим інвестиційної діяльності пропонуємо запроваджувати на десять повних років. Основною (але не виключною) метою такого режиму мають стати відновлення критичної інфраструктури та розвиток реального сектору економіки регіону, а саме:

В частині відновлення інфраструктури:

- створення транспортно-логістичних кластерів та базових логістичних центрів складування, переробки та сортування вантажів;
- модернізація залізничної магістралі та її інфраструктури;
- диверсифікація джерел постачання сировини та товарів для виробничих потужностей базових галузей Донецької та Луганської областей у випадку їх блокування;
- підвищення якості транспортного сполучення між північною та південною частинами Донецької та Луганської областей шляхом капітального ремонту автомобільних доріг загального користування державного значення;
- проведення робіт з гідроізоляції русла каналу Сіверський Донець - Донбас, капітальний ремонт та реконструкція другого Донецького водоводу, реконструкція системи водопостачання м. Маріуполя та Попаснянського водоканалу;
- запровадження ефективної системи управління інженерною інфраструктурою меліоративних систем та утримання їх в належному стані;
- відновлення енергетичної та газопостачальної інфраструктури у населених пунктах, розташованих вздовж лінії розмежування;

- розвиток та технічна модернізація припортової інфраструктури Маріупольського морського торгового порту;
- відновлення транспортного пасажирського та вантажного повітряного сполучення;
- зниження рівня забруднення атмосферного повітря підприємствами гірничо-металургійного комплексу та тепловими електростанціями;
- формування в суспільстві екологічних цінностей та засад сталого споживання і виробництва;
- розвиток регіональних автоматизованих систем моніторингу довкілля;

В частині розвитку реального сектору:

- відновлення технологічних ланцюжків переробних виробництв та стимулювання розвитку нових високотехнологічних виробництв;
- підтримка розвитку існуючих промислових підприємств, зокрема державних, шляхом залучення державних інвестицій, насамперед державного оборонного замовлення;
- сприяння залученню інвестицій через зменшення частки державної та комунальної власності;
- сприяння розташуванню виробничих потужностей зарубіжних компаній для насичення продукцією внутрішнього ринку та експорту до США, ЄС та інших країн;
- розвиток агропромислового комплексу насамперед для формування сегмента тваринництва, зрошувального землеробства та поглиблення ступеня переробки сільськогосподарської продукції;
- розвиток агрокластерів та агрологістичних центрів, зокрема реалізація проектів з будівництва нових та розширення існуючих потужностей діючих елеваторів, лабораторій, селекційно-насінницьких центрів;
- підтримка проектів щодо будівництва комплексів гідротехнічних споруд, зокрема встановлення мобільних зрошувальних систем та установок;
- стимулювання розвитку галузей, продукція яких безпосередньо спрямована на задоволення потреб місцевого населення;
- трансформація вугільної галузі Донецької та Луганської областей, зокрема шляхом створення енергетичних індустріальних парків на базі окремих державних вугільних шахт за участю міжнародних енергетичних корпорацій;
- технічне переоснащення та модернізація шахт, зокрема систем вентиляції і дегазації шахт для забезпечення безпеки гірників;

- реалізація комплексних програм та проектів трансформації вугільних регіонів, які сприятимуть диверсифікації економіки шахтарських монофункціональних міст, та заходів щодо пом'якшення негативних соціально-економічних наслідків у разі закриття вугледобувних та вуглепереробних підприємств;
- впровадження інноваційних рішень у сфері видобутку вугілля на перспективних шахтах, використання супутніх ресурсів, зокрема шахтного газу метану, технології підземної газифікації вугілля, шахтних вод;
- залучення інвестицій для впровадження альтернативних джерел енергії;
- сприяння впровадженню низьковуглецевої економіки та водневої енергетики;
- залучення інвестицій для розвитку потенціалу зеленої економіки та запровадження програми сталого розвитку територій басейну р. Сіверський Донець;

Концепцією економічного розвитку Донецької та Луганської областей, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1660-р, передбачено **створення трьох типів моделей територій пріоритетного розвитку**: на території громад, прилеглих до тимчасово окупованих територій, на всій території Донецької та Луганської областей, на території окремих виробничих та рекреаційних кластерів, зокрема інноваційних та індустріальних парків із спеціальним режимом інноваційно-інвестиційної діяльності, що передбачатиме стимулюючі умови у сфері оподаткування, кредитування та митної політики для кожного окремого типу моделей.

В перспективі **суб'єктами територій перспективного розвитку** мають стати:

- 1) **Консультаційна Рада національного проекту «Схід економіки»** (далі – Консультаційна рада), основними завданнями якої має стати постійна актуалізація та моніторинг (оцінка) виконання Стратегії економічного розвитку Донецької та Луганської областей (далі – Стратегія); інтеграція Стратегії на рівні стратегічного бачення з іншими стратегічними документами держави, в першу чергу із «Економічною стратегією України 2030»; відкрите та прозоре звітування перед громадянами України, керівництвом держави та міжнародною спільнотою щодо виконання завдань Стратегії та ефективності роботи ТПР.
- 2) Уповноваженим органом управління територією перспективного розвитку має стати (державна) **Агенція з питань управління ТПР «Схід Економіки»** (далі – Агенція з управління ТПР), яка має стати центральним органом виконавчої влади, діяльністю якого буде керувати Кабінет Міністрів України через Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Основним завданням Агенції має стати забезпечення реалізації Стратегії в першу чергу через розробку та реалізацію відповідних програм та проектів, координацію спільних зусиль всіх агентів екосистеми (в першу чергу її резидентів), залучення необхідних коштів різної природи походження, управління ТПР в власних частині повноважень.

- 3) **Фонд консорціумного фінансування**, конкретна модель якого має бути визначена у тісній співпраці з міжнародними фінансовими інституціями, основним завданням якого має стати фінансування розвитку пріоритетних інвестиційних стратегічних проєктів, залучення інвесторів та міжнародної фінансової допомоги, сприяння формуванню достатнього рівня спроможності громад.
- 4) **Державний венчурний фонд**, до функцій якого належатиме інвестування на територіях пріоритетного розвитку Донецької та Луганської областей або застосування інших форм підтримки нових бізнес-проєктів. Доцільно на першому етапі розглянути можливість розбудови існуючого «Українського фонду стартапів».
- 5) **Інвестиційна агенція**, до функцій якої належатиме сприяння залученню інвестицій в першу чергу в сегменті малого та середнього бізнесу через створення мережі (в тому числі шляхом залучення суб'єктів різної форми власності, або формування франшизи). Слід розглянути можливість створення синергетичного ефекту через співпрацю та використання діючих підходів «Дія:бізнес» та ДП «Укрінвест».
- 6) **Агенція страхування військових та політичних ризиків** (Спеціальне страхове бюро), до функцій якого належатиме забезпечення страхування інвесторів від військових та політичних ризиків, формування необхідної операційної бази даних, формування нових джерел фінансування та відповідних страхових продуктів та механізмів, включаючи перестраховування.
- 7) **Філія Міжнародного арбітражного суду**, до функцій якого належатиме запровадження нових для ТПР інструментів захисту інвестицій шляхом розповсюдженням юрисдикцій міжнародного арбітражу на території пріоритетного розвитку Донецької та Луганської областей.
- 8) **Органи місцевого самоврядування** та місцеві державні адміністрації.
- 9) **Резиденти** території перспективного розвитку.

Безпосередньо **до системи управління територією** перспективного розвитку належатимуть:

- Консультаційна Рада Національного проєкту «Схід економіки»;
- Уповноважений орган управління (Агенція з питань управління ТПР);
- Донецька обласна державна адміністрація;
- Луганська обласна державна адміністрація.

Резидентом території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях **зможє стати** суб'єкт господарювання, зареєстрований за законодавством України, який матиме юридичний статус фізичної особи-підприємця або юридичної особи, яка зареєстрована за законодавством України на території Донецької або Луганської

області (крім тимчасово окупованих територій). Питання набуття статусу резидента та його реєстрації має бути додатково проаналізовано на рівні центральних та місцевих органів виконавчої влади та обговорено із бізнес-спільнотою та представниками міжнародних фінансових інституцій до прийняття остаточного рішення.

Необхідно визначити обмеження щодо реєстрації резидентом території перспективного розвитку фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, прикладами яких можуть бути особи:

- зареєстровані за законодавством іноземної держави;
- стосовно яких застосовано спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції), а також пов'язані з нею особи;
- прямими або опосередкованими власниками яких та (або) кінцевими бенефіціарами яких є резиденти держави-агресора, чи держава-агресор;
- інформація про бенефіціарних власників яких не розкрита в порушення вимог Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань";
- які зареєстровані в державах, включених FATF до списку держав, що не співпрацюють у сфері протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом;
- які перебувають у процедурах банкрутства або у процесі припинення, окрім перетворення;
- які визнані банкрутом.

Реєстрація резидентів виконуватиметься Уповноваженим органом управління, відбуватиметься за заявницьким принципом і буде безкоштовною. Контроль та моніторинг за додержанням резидентами норм майбутнього Закону та нормативно-правових актів, прийнятих на його виконання також здійснюватиме Уповноважений орган управління.

6.2. Державне управління територією перспективного розвитку

Консультаційна Рада національного проекту «Схід економіки» має стати дорадчим та наглядовим органом системи управління територією перспективного розвитку. До її повноважень (зокрема, але не виключно) має належати: (1) розроблення та актуалізація Стратегії; (2) щорічне оцінювання ефективності функціонування території перспективного розвитку; (3) інтеграція Стратегії на рівні стратегічного бачення з іншими стратегічними документами держави; (4) відкрите та прозоре звітування перед громадянами України, керівництвом держави та міжнародною спільнотою щодо виконання завдань Стратегії; (5) реалізація інших повноважень, що будуть передбачені спеціальним Законом. Питання складу та

прядку роботи Наглядової ради також має бути врегульовано спеціальним Законом, але рекомендуємо включити до складу по одному представнику від кожного суб'єкту території перспективного розвитку. Питання участі резидентів території доцільно вирішити шляхом формування відповідної громадської ради при Консультаційній раді. Консультаційна рада має бути зобов'язана розміщувати щонайменше щорічно (або в інший визначений спеціальним Законом період) в мережі "Інтернет" звіт про свою діяльність та звіт про ефективність функціонування території перспективного розвитку та виконання індикаторів Стратегії економічного розвитку.

Уповноваженим органом управління територією перспективного розвитку має стати **Агенція з питань управління ТПР**, яка має стати центральним органом виконавчої влади, діяльністю якого буде керувати Кабінет Міністрів України через Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Необхідно побудувати сучасну систему корпоративного управління Агенції, яка має складатися із наглядової ради, правління та виконавчої дирекції. Підходи до формування корпоративної системи управління та процедур її роботи мають бути визначені у спеціальному Законі. Важливо забезпечити тривалий та сталий період функціонування Агенції з питань розвитку – щонайменше протягом всього терміну дії спеціального режиму інвестиційної діяльності на території перспективного розвитку. Тому доцільно передбачити в Законі мораторій на ліквідацію Агенції на період дії спеціального режиму. Фінансове забезпечення діяльності Агенції має здійснюватися за рахунок державного бюджету, а також інших джерел відповідно до законодавства України.

До повноважень Агенції з питань управління ТПР з питань розвитку доцільно віднести (перелік не є виключним):

- забезпечення реалізації стратегії розвитку території перспективного розвитку та розроблення і реалізація поточних програм розвитку;
- забезпечення взаємодії та координації діяльності суб'єктів території перспективного розвитку з органами державної влади;
- надання консультативної допомоги резидентам території перспективного розвитку з питань провадження господарської діяльності цієї території;
- ведення реєстру резидентів території перспективного розвитку;
- прийняття рішення про включення суб'єкта господарювання до реєстру резидентів території або виключення резидента з такого реєстру;
- моніторинг виконання резидентом території перспективного розвитку своїх прав та обов'язків;
- розроблення та здійснення комплексу організаційних заходів по залученню фінансових ресурсів, у тому числі власних коштів підприємств та організацій (включаючи іноземні), а також благодійних фондів, громадських організацій і фізичних осіб;

- здійснення разом з відповідними органами заходів щодо забезпечення законності, економічної та екологічної безпеки на території перспективного розвитку;
- розвиток системи комунікаційних зв'язків, рекламно-інформаційної роботи щодо функціонування території пріоритетного розвитку та діяльності її резидентів;
- реалізація інших повноважень, що будуть передбачені спеціальним Законом та можуть бути делеговані органами місцевого самоврядування.

Обласні державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, на території яких запроваджено спеціальний режим інвестиційної діяльності, здійснюватимуть свої повноваження відповідно до Конституції, законодавства України та інших нормативно-правових актів з урахуванням особливостей, що будуть визначені Законом. Вони також матимуть право делегувати по одному представнику з кожної області до керівництва у Наглядовій раді з питань стратегічного розвитку.

Для забезпечення ефективної роботи органів інституційного управління ТПР необхідно розробити та впровадити відповідну інформаційну систему. Модуль такої системи необхідно розробити МТОТ у тісній співпраці з Міністерством цифрової трансформації України.

Індикатори:

Показник	Регіон	Базовий на 01.01.2021	Цільовий
Створити органи управління Інституційної системи управління	ТПР	Відсутні	Створені до 31.12.2021
Впровадити інформаційну систему «управління» ТПР	ТПР	Відсутні	Впроваджена до 31.12.2021
Впровадити систему моніторингу за ефективністю роботи ТПР та виконанням індикаторів Стратегії	ТПР	Відсутні	Впроваджена до 30.04.2022

Джерело: МТОТ

Відповідальні виконавці заходу, їх ключові завдання та терміни реалізації:

Ключові виконавці		
Завдання	Термін виконання	Виконавець
Розробити та затвердити детальну Модель створення Інституційної системи управління	До 30.07.2021	МТОТ
Розробити та затвердити нормативну базу Інституційної системи управління	До 30.10.2021	МТОТ, та інші ЦОВВ та МОВВ, до чийх компетенцій це відноситься
Розробити та затвердити модель інформаційної системи «управління» ТПР	До 30.10.2021	МТОТ, Мінцифра
Створити органи управління Інституційної системи управління	До 31.12.2021	МТОТ
Впровадити інформаційну систему «управління» ТПР	До 31.12.2022	МТОТ, Мінцифра, Органи управління ТПР
Розробити та впровадити систему моніторингу за ефективністю роботи ТПР та виконанням індикаторів Стратегії	До 30.04.2022	Агенція з питань управління ТПР

ДОРОЖНЯ КАРТА

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Удосконалення інституційно-фінансових інструментів та регуляторної політики										
Створення сприятливого бізнес-клімату										
Запуск системи страхування військово-політичних ризиків в регіоні										
Розробити та подати до ВРУ Закону «Про запровадження спеціального режиму інвестиційної діяльності на території перспективного розвитку у Донецькій та Луганській областях»			30.06	Мінреінтеграції, Мінфін, Мінекономіки Верховна Рада України*						
Розробка та прийняття нормативно-правового акту щодо страхування військових та політичних ризиків, включаючи кваліфікаційні вимоги до страхових компаній та умови створення та функціонування Агенції із страхування військових та політичних ризиків (Спеціального страхового бюро)			30.10	Мінреінтеграції, Мінекономіки Національний банк України*						
Створення Агенції із страхування військових та політичних ризиків (Спеціального страхового бюро)			30.12	Мінреінтеграції, Національний банк України, Національна асоціація страховиків України (за згодою)*						
Укладення першого страхового договору				30.03	Агенція із страхування військових та політичних ризиків (Спеціальне страхове бюро)					
Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва					30.12					
Створити модель інфраструктури підтримки підприємництва			01.09	Мінреінтеграції, Мінекономіки, Мінцифра, Мінрегіон, Донецька та Луганська ОДА						
Розроблення проекту акту Уряду щодо створення інфраструктури підтримки підприємства (в тому числі центрів підтримки бізнесу) в Донецькій та Луганській областях, у тому числі Служби інвесторів в ОДА			01.12	Мінреінтеграції, ОДА/ВЦА, Мінекономіки, Мінцифра, Мінрегіон, Донецька та Луганська ОДА КМУ*						
Залучення програми “Дія” до створення програмного продукту для інфраструктури підтримки підприємства			01.12	Мінреінтеграції, Мінцифра						
Утворення регіонального підрозділу Ради бізнес-омбудсмена			31.12	Мінреінтеграції, Рада бізнес-омбудсмена (за згодою) КМУ*						
Утворення регіонального підрозділу ДУ «ЮКРЕЙНІНВЕСТ»			31.12	Мінреінтеграції, ДУ «ЮКРЕЙНІНВЕСТ» КМУ*						
Утворення регіонального підрозділу ДУ «Офіс просування експорту»			31.12	Мінреінтеграції, ДУ «Офіс просування експорту» КМУ*						
Утворення регіонального підрозділу Агенції з питань державно-приватного партнерства			31.12	Мінреінтеграції, Агенції з питань державно-приватного партнерства (за згодою) КМУ*						

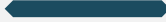

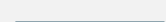

ДОРОЖНЯ КАРТА

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Створення інфраструктури підтримки підприємництва					30.12 ОДА/ВЦА/ОМС (за згодою)					
Забезпечення доступу до програм фінансування, в тому числі міжна-родних										
Ініціювати перемовини з ЄС та іншими донорами та поновити фінансування МСП в рамках програми FinancEast			31.12 Мінреінтеграції, Мінекономіки, МЗС							
Ініціювати перемовини ЄІБ та іншими МФО щодо нових програм фінансування			31.12 Мінреінтеграції, Мінекономіки, МЗС							
Розробити та затвердити програму розвитку факторингу, кастомізовану під потреби регіону			31.12 Мінреінтеграції, Мінекономіки НБУ*							
Розробити та запровадити «Положення про порядок компенсації тіла кредиту або відсоткової ставки (на місцевому рівні)», де витрати на компенсацію відсотків чи тіла кредиту можуть бути компенсовані за рахунок Консорціумного фонду чи державного бюджету»			31.12 Мінреінтеграції НБУ*							
Передбачити цільове фінансування підтримки розвитку малих підприємства регіону через створення спеціальної щорічної регіональної програми «Українського фонду стартапів»			31.12 Мінреінтеграції, Мінцифра							
Передбачити цільове фінансування підтримки розвитку малих підприємства регіону через створення спеціальної щорічної регіональної програми у державних розвиткових агенціях «Українського культурного фонду»			31.12 Мінреінтеграції, МКІП							
Забезпечити підтримку надання мікрогрантів на створення бізнесу (в тому числі у негрошовій формі)										
Розробити Програму підтримки створення регіональних кредитних спілок			31.06		ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)					
Адаптація програми державної підтримки інвестиційних проектів із значними інвестиціями до умов регіону			01.07							
Прийняття закону , який буде передбачати “кастомізацію” «Про державну підтримку інвестиційних проектів зі значними інвестиціями в Україні»			01.07		Мінреінтеграції, Мінекономіки ВРУ*					
Прискорення та зниження вартості підключення до мереж			30.10							
Розробити програму спрямовану на прискорення та здешевлення підключення до мереж. Ініціювати розробку відповідних законопроектів.			30.10		Мінреінтеграції, Міненерго, Мінрегіон					
Прийняття відповідних законів спрямованих на прискорення та здешевлення підключення до інженерних мереж.			30.10		Мінреінтеграції, Міненерго ВРУ*					
Привести до відповідності і затвердити правила приєднання до інженерних мереж.			30.10		НКРЕП					

ДОРОЖНЯ КАРТА

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Розумна дерегуляція та обмеження інспекційної діяльності		30.12								
Розроблення НПА щодо заміни частини дозвільно-погоджувальних процедур страхуванням відповідальності суб'єктів господарювання		30.12	Мінреінтеграції, Мінекономіки КМУ*							
Розробити та внести відповідні зміни до Земельного кодексу та ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності»		30.12	Мінреінтеграції, Мінекономіки ВРУ*							
Фінансування та податкове стимулювання										
Створення Консорціумного фонду			01.06							
Прийняття проекту Закону «Про запровадження експерименту щодо створення території пріоритетного розвитку на території Донецької та Луганської областей», передбачивши створення спеціального фонду та закріплення державного фінансування		01.07	Мінреінтеграції, Мінекономіки, Мінфін ВРУ*							
Внесення змін до Бюджетного Кодексу щодо перерозподілу частки податкових надходжень між державним та місцевим бюджетами, зокрема податку на доходи фізичних осіб на території Донецької та Луганської областей		01.07	Мінреінтеграції, Мінекономіки, Мінфін ВРУ*							
Формування переліку міжнародних учасників Консорціумного фонду		01.09	Мінреінтеграції, Мінфін							
Укладання угоди про створення Консорціумного фонду		01.11	Мінреінтеграції КМУ*							
Ратифікація угоди про створення Консорціумного фонду		01.01	Мінреінтеграції ВРУ*							
Початок діяльності Консорціумного фонду			01.06		Мінреінтеграції КМУ*					
Зміна розщеплення ПДФО для територій, прилеглих до лінії розмежування		30.05								
Розробити та внести відповідні зміни до Бюджетного кодексу України		30.05	Мінреінтеграції, Мінфін ВРУ*							
Введення прискореної амортизації як податкового стимулювання інвестицій		30.05								
Розробити та внести відповідні зміни до Податкового кодексу України		30.05	Мінреінтеграції, Мінфін ВРУ*							
Збільшення бюджетів участі та запровадження їх у всіх територіальних громадах Донецької та Луганської областей			01.12							
Розробити та внести відповідні зміни до діючого законодавства України		01.01	Мінреінтеграції, Мінрегіон ВРУ*							
Розробити систему стимулювання запровадження бюджетів участі			01.06		Мінреінтеграції, Мінрегіон ВРУ*					
Розробити уніфікований програмний продукт для запровадження бюджетів участі			01.12		Мінреінтеграції, Мінцифри, Мінрегіон					

ДОРОЖНЯ КАРТА

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Розбудова критичної інфраструктури та логістики										
Відновлення та розвиток енергетики										
Відновлення пошкодженого обладнання та ліквідація вузьких місць у передачі електроенергії		30.10								
Розробити та затвердити комплексну багаторічну інвестиційну програму спрямовану на розвиток інфраструктури передачі електроенергії в регіоні		30.10	Міненерго							
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості		30.10	ПРАТ НЕК Укренерго, НКРЕКП							
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості		30.10	АТ «ДТЕК ДОНЕЦЬКІ ЕЛЕКТРОМЕРЕЖІ», НКРЕКП							
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості		30.10	ПРАТ «ДТЕК ПЕМ-ЕНЕРГОВУГІЛЛЯ», НКРЕКП							
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості		30.10	ТОВ «ДТЕК ВИСОКО-ВОЛЬТНІ МЕРЕЖІ», НКРЕКП							
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості		30.10	ТОВ «ЛУГАНСЬКЕ ЕНЕРГЕТИЧНЕ ОБ'ЄД-НАННЯ», НКРЕКП							
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості		30.10	ДП «РЕГІОНАЛЬНІ ЕЛЕКТРИЧНІ МЕРЕЖІ», НКРЕКП							
Формувати та затвердити інвестиційні плани компанії у відповідності до комплексної програми Міністерства енергетики та вугільної промисловості		30.10	АТ УКРЗАЛІЗНИЦЯ, НКРЕКП							
Стимулювання виробництва електроенергії з відновлюваних джерел		30.10								
Розробити програму що до підтримки виробництва та компенсації електроенергії з відновлювальних джерел у Донецькій та Луганській областях		30.10	Міненерго, Мінреінтеграції							
Трансформація вугільних регіонів та пом'якшення її соціальних наслідків										
Провести аудит підприємств вугледобувної галузі		31.12	Держаудитслужба, Міненерго, Мінреінтеграції				Міненерго, Мінреінтеграції			
Розробити та впровадити програми розвитку шахт які залишаються										
Розробити та затвердити плани ліквідації шахт, призначених до закриття		31.12	Міненерго, ДП Укрвуглереструктуризація, Мінреінтеграції							
Затвердити перелік шахт, о підлягатимуть приватизації		31.12	Фонд держмайна, Міненерго, Мінреінтеграції							

ДОРОЖНЯ КАРТА

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Зреалізувати державний інвестиційний проект щодо спорудження (або придбання мобільної) гірничо-збагачувального комбінату										
Запуск видобутку природного газу на Юзівській ділянці у Донецькій області та видобуток метану з вугільних пластів										
Пробурені 3 пошукові свердловини					01.01	НАК "Нафтогаз"				
Пробурені 13 експлуатаційних свердловин							НАК "Нафтогаз"			
Створення сучасної транспортної інфраструктури										
Відновлення автошляхів регіону, створення автомобільного коридору «Маріуполь – Северодонецьк», ліквідація «вузьких місць» в аграрній логістиці										
Будівництво швидкісної автодороги категорії 1Б Маріуполь -Северодонецьком через Краматорськ, та оновлення існуючих паралельних маршрутів										
Будівництво автодороги Маріуполь - Бердянськом через Урзуф										
Імплементация «Проекту ЗВ «Східна Україна: возз'єднання, відновлення та відродження»										
Будівництво та модернізація ключових гілок залізниці у Луганській та Донецькій областях										
Будівництво залізничної перетинки між гілками Попасна – Сватове – Куп'янськ та Кіндрашівська-Нова – Старобільськ – Лантратівка										
Електрифікація і модернізація залізничної гілки Запоріжжя – Пологи – Комиш-Зоря-Волноваха										31.12.2030
Електрифікація гілки Сіверськ – Лисичанськ										31.12.2030
Будівництво гілки Курахове – Південно-донбаська										31.12.2030
Реформа системи приміського залізничного сполучення										
Розроблення основних принципів утворення за участю органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання різних форм власності компаній, що здійснюють при-міські пасажирські перевезення										
Створення підприємств з перевезення пасажирів у приміському сполученні та розподіл між ними функцій обслуговування					01.12	Мінінфраструктури, Мінреінтеграції				
Розроблення моделі фінансування оновлення приміського пасажирського рухомого складу					01.12	ОМС, АТ «Укрзалізниця»				
Залучення організаційної та фінансової підтримки реформи міжнародними фінансовими організаціями					01.12	Мінінфраструктури, Мінфін, Мінреінтеграції				
Прийняття рішення щодо покладання функцій місцевого залізничного перевізника на нове чи існуюче підприємство з перевезення пасажирів у приміському сполученні та розподіл між ними функцій обслуговування					01.12	ОМС, Мінінфраструктури, АТ «Укрзалізниця»				

ДОРОЖНЯ КАРТА

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Відновлення авіасполучення										
Прийняття рішення про відновлення руху над територіями Донецької та Луганської областей де органи державної влади здійснюють свої повноваження										
Виготовлення передпроектної документації на будівництво регіонального аеропорту в м. Святогорск (за фінансової підтримки донорів)										
Залучення фінансування для будівництва злітно-посадкової смуги (кредитна Угода з МФО, бюджетні кошти)										
Залучення фінансування для будівництва терміналу за рахунок коштів приватного інвестора на умовах ДПП										
Початок будівництва аеропорту										
Адміністративна підтримка під час реалізації проекту										
Адміністративна підтримка, надання земельних ділянок достатньої площі для розміщення аеропорту										
Розвиток Маріупольського морського порту										
Збільшення пропускну здатності транспортної інфраструктури (залізничних шляхів, залізничної станції, автомобільних доріг)										
Збільшення глибин підхідного каналу та причалів порту до 9,75м										
Збільшення портових потужностей шляхом реалізації нових інвестиційних проектів: будівництво зернового терміналу, будівництво комплексу олій, реконструкція складських майданчиків причалів, будівництво критого складу, будівництво терміналу навалювальних вантажів										
Збільшення вантажопереробки шляхом: залучення нових вантажопотоків та диверсифікація номенклатури вантажів проведення маркетингових заходів та пошук вантажовласників										
Забезпечення всеосяжного доступу до широкосмугового інтернету										
Забезпечення першочергово фінансування забезпечення широкополосним інтернетом населених пунктів Донецької та Луганської областей										
Включення в план реалізації Стратегії регіонального розвитку першочерговості забезпечення широкополосним інтернетом населених пунктів в Донецькій та Луганській областях										
Формування регіонального ринку праці										
Сприяння розвитку людського капіталу										
Розширення ваучерних програм на навчання дорослих										
Розробка та прийняття відповідної Постанови про порядок видачі ваучерів на навчання										

ДОРОЖНЯ КАРТА

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Оновлення переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер, враховуючи потреби регіонального ринку праці	➔ 01.09		Мінреінтеграції, Донецька, Луганська ОДА							
Підготовка навчальних програм та матеріалів	➔ 01.12		Державні та приватні заклади освіти Міносвіти*							
Переведення програм перепідготовки безробітних для потреб робото-давців на засадах кооперації держави та бізнесу	➔									
Внесення відповідних змін до Порядку професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зареєстрованих безробітних	➔ 01.09		Мінсоцполітики							
Виконання програми, координація та проведення інформаційної політики з роботодавцями та зареєстрованими безробітними, які виявили бажання пройти перенавчання	➔									
Врахування Державною службою зайнятості можливостей для трудової мобільності та дистанційної роботи	➔									
Внесення відповідних змін до форми звітності № 3-ПН	➔ 01.09		Мінсоцполітики							
Проведення кар'єрних консультацій з клієнтами із обов'язковим запропонуванням наявних вакансій в інших регіонах України, а також дистанційних вакансій, співпраця з роботодавцями	➔									
Заповнення форми звітності № 3-ПН із обов'язковим вказанням можливості виконувати роботу дистанційно або готовність розглянути кандидата з іншого регіону, співпраця з місцевими центрами зайнятості	➔									
Впровадження нових форм трудових відносин для підвищення гнучкості ринку праці та детінізації економіки	➔									
Розробка пропозицій та рекомендацій щодо впровадження нових гнучких форм трудових контрактів	➔ 01.12									
Розробка та прийняття відповідних змін до чинного трудового законодавства України	➔ 01.09		Мінекономіки, Мінреінтеграції							
Розробка та прийняття ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання деяких нестандартних форм зайнятості»	➔ 01.12		Мінекономіки, Мінреінтеграції ВРУ*							
	➔ 01.12		Мінекономіки, Мінреінтеграції ВРУ*							
Запровадження дуальної форми освіти у закладах ППТО, ФПО та ВО регіону	➔		➔ 01.07							
Розробка Положення про дуальну форму здобуття фахової передвищої та вищої освіти в Донецькій та Луганській областях	➔ 01.09		МОН, Донецька, Луганська ОДА							
Розробка та впровадження програм дуальної форми освіти, а також їхня популяризація серед потенційних здобувачів, співпраця з місцевими роботодавцями, укладання контрактів про співпрацю та навчання студентів	➔		➔ 01.07		Зклади професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти Донецької та Луганської областей					
Впровадження уроків підприємництва з початкової школи	➔		➔ 01.09							
Розробка концепції уроків підприємницької компетенції, методології, навчальних матеріалів розробка відповідного нормативного документа	➔		➔ 01.12		МОН					

ДОРОЖНЯ КАРТА

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Сприяння розбудові нових джерел водопостачання					Донецька, Луганська ОДА					
Модернізація систем водопостачання, перекачувального обладнання, заміна насосів на енергоощадні КП «Компанія “Вода Донбасу”»					Донецька, Луганська ОДА, Маріупольська міська рада, КП “Компанія Вода Донбасу” 31.06.26					
Модернізація систем водопо-стачання, перекачувального об-ладнання, заміна насосів на енергоощадні КП «Попаснянсь-кий районний водоканал»					Мінреінтеграції, Луганська ОДА, КП “Попаснянський районний водоканал” 31.06.26					
Доступність спроможних мереж надання медичних, освітніх, адмініс-тративних та соціальних послуг у громадах на лінії розмежування та прикордонних з РФ територіях					31.12					
Завершити передачу інфраструктурних об’єктів до новоутворених територіальних громад поблизу лінії розмежування					31.06 Мінреінтеграції, Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)					
Підвищення рівня якості функціону-вання існуючих установ надання ме-дичних, освітніх, адміністративних та соціальних послуг до необхідного рівня					31.12 Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою), Мінреінтеграції					
Створити систему адміністративних мультицентрів					31.12 Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС(за згодою), Мінреінтеграції					
Будівництво Луганської та Донецької обласних клінічних лікарень					01.01					
Визначення компанії яка забез-печить будівництво лікарні під ключ					01.01 Мінреінтеграції, Луганська ОДА					
Підготовка Рамкової Угоди про залучення фінансування, узго-дження рішення про залучення фінансування на рівні КМУ, пе-редача рамкової Угоди для ра-тифікації до ВРУ					01.01 Мінреінтеграції, Луганська ОДА, Мінфін, КМУ*					
Виготовлення передпроектної документації для будівництва лікарні					01.06 Мінреінтеграції, Луганська ОДА					
Проектні роботи					01.10 Проектна організація визначена в Рамковій угоді					
Початок будівництва					01.01 Генеральний підрядник визначений Рамковою Угодою					
Завершення будівництва, введення об'єкта в експлуатацію					01.01 Донецька ОДА (функції замовники) Генпідрядник					
Будівництво першої черги обла-сної лікарні в місті Краматорськ					01.01					
Створення спортивних та креативних просторів розвитку молоді										
Аналіз доцільності та прийняття рішення щодо побудови обласного стадіону					31.12 Мінреінтеграції, Луганська ОДА					
Розробка та впровадження проєк-тів розбудови просторів розвитку у партнерстві із молодіжними та громадськими партнерськими ор-ганізаціями та закладами					Мінреінтеграції, Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)					
Розробка та впровадження проєк-тів реалізації громадських ініціа-тив в сфері спортивних та моло-діжних просторів розвитку					Мінреінтеграції, Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою, ГО (за згодою)					
Сприяння розвитку туристичного потенціалу регіону										

ДОРОЖНЯ КАРТА

12

Завдання	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.	1 пів.	2 пів.
Розглянути доцільність та прийняти рішення щодо створення туристично-інформаційних центрів в регіоні	██████████		01.12		Мінреінтеграції, Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою), ДАРТ					
Розбудова спільних туристичних маршрутів, туристичної інфраструктури та туристичних подій	██████████		██████████		██████████		██████████		██████████	
Розробка та реалізація проєктів в сфері туризму в рамках національних та міжнародних конкурсів та програм	██████████		██████████		██████████		██████████		██████████	
Розбудова інфраструктури туризму на базі Деркульського та Лимарівського державних кінних заводів	██████████		01.12		Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою), ДАРТ					
Створення приморської рекреаційної зони в місті Маріуполь. Розбудова інфраструктури відпочинку та дозвілля	██████████		██████████		Маріупольська міська рада		██████████		01.12	
Розбудова ефективного врядування та форм прямої демократії в гро-мадах Донецької та Луганської областей	██████████		██████████		██████████		██████████		██████████	
Впровадження системи управління із запровадження електронних сервісів та форм прямої демократії	██████████		██████████		01.01		Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)			
Розробка та реалізація проєктів з пи-тань громадської участі та навчальних програм в рамках національних та між-народних конкурсів та програм	██████████		██████████		██████████		██████████		██████████	
Покращення якості довкілля										
Розробка та впровадження планів сталої міської мобільності										
Розроблення Планів сталої міської мобільності	██████████		31.12		Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)					
Впровадження Планів сталої міської мобільності	██████████		██████████		██████████		██████████		██████████	
Залучення донорської допомоги в для впровадження Планів сталої міської мобільності	██████████		██████████		██████████		██████████		██████████	
Розбудова регіональних систем моніторингу довкілля										
Розробка плану розбудови регіональних систем моніторингу довкілля	██████████		31.12		Міндовкілля, Донецька, Луганська ОДА, ОМС					
Впровадження плану розбудови регіональних систем моніторингу довкілля	██████████		██████████		██████████		██████████		██████████	
Збір та утилізація промислових та побутових відходів										
Розробка комплексу заходів (планів) розбудови регіональних систем утилізації промислових та побутових відходів	██████████		31.12		Міндовкілля, Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)					

ДОРОЖНЯ КАРТА

ЗавданняС	2021		2022		2023		2024		2025	
	1 пів.	2 пів	1 пів.	2 пів	1 пів.	2 пів	1 пів.	2 пів	1 пів.	2 пів
Впровадження комплексу заходів (планів) розбудови регіональних систем утилізації промислових та побутових відходів					Міндовкілля, Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)					
Адаптація до зміни клімату та пом'якшення його наслідків, зменшен-ня викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел										
Розроблення регіональних та місцевих Планів дій з адаптації до наслідків зміни клімату та Планів дій з пом'якшення зміни клімату			31.12		Міндовкілля, Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)					
Впровадження регіональних та місцевих Планів дій з адаптації до наслідків зміни клімату та Планів дій з пом'якшення зміни клімату					Міндовкілля, Донецька, Луганська ОДА, ВЦА, ОМС (за згодою)					
Підтримка рівня та очищення шахтних вод					Держпродспоживслужба					
Провести аналіз води та надати рекомендації щодо можливостей її очистки та використання										
Розробка Проєктів ліквідації гірничих підприємств з урахуванням збереження систем очищення та водовідливу шахтних вод			31.12		Міненерго					
Впровадження Проєктів ліквідації гірничих підприємств з урахуванням збереження систем очищення та водовідливу шахтних вод					ДП «Об'єднана компанія “Укрвуглереструктуризація”»					
Створення Офісу з впровадження стратегії як системного інструменту управління реалізації та моніторингу стратегії		01.07		Мінреінтеграції						